

colecția

MERITO

**Standarde și descriptori
de performanță.
Limba și literatura română
Clasa a V-a**

Un proiect RBL – MERITO, 2022

**Bogdan RAȚIU
Natalia LEU**

editat de

Standarde și descriptori de performanță. Limba și literatura română (clasa a V-a)

Un proiect RBL – MERITO, 2022

Autori: Bogdan RAȚIU
Natalia LEU

Ideea dezvoltării standardelor curriculare a apărut în comunitatea MERITO, sub coordonarea domnului profesor Constantin Lomaca, liderul departamentului de Științe al Franconian International School din Germania și consultant în proiecte educaționale. Împreună cu profesori voluntari din comunitatea MERITO, s-a pornit colaborarea pentru: Limba și literatura română, Matematică, Educație muzicală, Biologie și Geografie. Ulterior, coordonarea a fost preluată de Bogdan Rațiu, profesor din comunitatea MERITO, finalizând astfel descriptorii de performanță pentru competențe specifice la Limba și literatura română, Matematică și Educație muzicală.

Despre proiectul MERITO:

Prin MERITO, ne-am propus să transformăm meseria de profesor în România, în sensul de a o recredibiliza, prin recunoașterea profesorilor valoroși, și a o profesionaliza, prin dezvoltarea continuă a acestora și propagarea practicilor lor către majoritatea profesorilor din România.

Visăm ca România să fie în top 10 sisteme de Educație din Europa până în 2035, iar pentru aceasta e nevoie să investim consistent în formarea și accesul profesorilor la expertiză de calitate.

Investim continuu în dezvoltarea comunității MERITO și a profesorilor valoroși ca experți-practicieni "de la firul ierbii", pe ariile lor de specializare, și acționăm prin: comunități și intervenții online și offline de învățare pentru profesori din toată țara; dezvoltarea standardelor curriculare, de cercetări pe multiliteratie, gândire critică, educație incluzivă sau STEAM și a unei platforme online de formare continuă pentru profesori, precum Harta Lecturii în România; organizarea de școli remediale sau ore colaborative transdisciplinare.

Fundamentăm acțiunile noastre pe o cercetare internațională privind statutul și profilul profesorului profesionist în România și acțiunile necesare pentru profesionalizarea meseriei, ale cărei prime rezultate le așteptăm în toamna lui 2022.

Pentru mai multe detalii, vă invităm să accesați www.merito.ro și să ne urmăriți pe <https://www.facebook.com/proiectulmerito>.

MERITO este un proiect al Fundației Romanian Business Leaders (RBL - www.rbls.ro) – o organizație apolitică, neguvernamentală și non-profit care oferă o platformă de acțiune și implicare socială pentru antreprenorii și șefii de companii din mediul de business privat. RBL face România o țară mai bună pentru business și pentru români, prin proiecte care îmbunătățesc antreprenoriatul, educația și buna guvernare în România. Proiectele RBL sunt inițiate și dezvoltate pe bază de voluntariat de cei peste 200 de membri, antreprenori și executivi de top din România.

Profesori consultați: Diana-Cătălina POPA, Colegiul Național „Vasile Alecsandri”, Galați
Mihaela NICOLAE, Colegiul Național „Mihai Eminescu”, Buzău
Cristina CERGAN, Școala Gimnazială „Ion Minulescu”, Pitești
Teodora Coman, Școala Generală nr. 18, Sibiu
Camelia SĂPOIU, Colegiul Național „Spiru Haret”, București
Diana IACOB, Școala Gimnazială „Gheorghe Lazăr”, Zalău
Anca VLAICU, Liceul Teoretic „Ion Mihalache”, Topoloveni
Liliana SABĂU, Școala Gimnazială „Dr. Bernady Gyorgy”, Târgu Mureș
Alexandra CORDOȘ, Școala Gimnazială „Doșa Daniel”, Valea Izvoarelor, Mureș
Tatiana Căuni, Liceul Teoretic „Emil Racoviță”, Baia Mare
Ramona JITARU, Colegiul Național „Vasile Alecsandri”, Bacău
Diana ALEXANDRU, Școala Gimnazială „Europa”, Târgu Mureș

Referenți: Prof. univ. dr. Constantin CUCOȘ, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, Iași
Prof. univ. dr. Mircea MICLEA, Universitatea „Babes-Bolyai”, Cluj-Napoca
Lector univ. dr. Oana MOSOIU, Universitatea din București
Maria KOVACS, Fundația „Noi Orizonturi”

Prefață

Activarea curriculumului școlar ține atât de „generatorii” decizionali, dar și de cei care îl aplică, îl contextualizează, îl derulează la modul concret. De aceea, efortul reflexiv, pe linie didactică, revine și practicienilor-profesori ce pot continua efortul proiectiv la nivelul unor instrumente sau suporturi metodice diverse.

În prezentul construct curricular ni se propun, de către profesioniști cu experiență și probitate didactică, prin raportare la trei discipline (Limba și literatura Română, Matematică și Educație muzicală – clasa a V-a), o serie de standarde de evaluare a performanței școlare și de descriptori de performanță aferenți în urma analizei atente a documentelor din cadrul curriculumului și a unei consistente documentări cu referire la procesul de elaborare a acestora prin raportarea la practicile internaționale ale evaluării competențelor.

Valorizăm, în mod deosebit, coerența și unitatea modelului de analiză și explicitare a descriptorilor, o adevărată „carcasă” generativă, exemplară și euristică ca instrument, care este atentă atât la elementele comune ale disciplinelor dar și la cele specifice. Oricum, autorii au vizat – și au ajuns – la claritate și abordare sistemică, certitudine operațională, eficiență aplicativă, maleabilitate și corelare cu specificul unor domenii de conținut sau niveluri de performare școlară. Avem de a face cu o abordare printr-o realistă situație în context, dar și cu o demonstrare a faptului că autorii au nu doar conștiința necesității decelării unor conduite integrative la elevi (cunoștințe, atitudini, valori), ci și o înțelegere a modului în care standardele ar trebui să fie interconectate în cadrul curriculumului cu celelalte componente, pentru a putea realiza progresul elevilor, evaluarea formativă și sumativă în mod obiectiv și riguros, dar și pentru o concepție unitară asupra finalităților. E un exemplu de acuitate procedurală, de răspuns optim la niște nevoi pe care doar cei cu expertiza predării concrete o pot deține sau împărtăși.

Referențialurile propuse pot deveni ancore și baze de elaborare a unor forme și instrumente de evaluare care să asigure, cel puțin în ce privește evaluările care vor rămâne la latitudinea profesorilor, rezultate edificatoare, probatorii și eficiente în raport cel puțin cu evaluarea formativă, continuă, dacă și în raport cu în unele ipostaze ale evaluărilor sumative, finale, clasificatorii etc. Cunoșcători ai „bucătăriei” și travaliului predării, autorii sunt atenți la modul de formare a competențelor, punând în relație, în funcție de nivelul de performanță vizat, acțiunea, conținutul vehiculat și condițiile de realizare a sarcinilor. Sunt subliniate diferențieri între pragurile de performanță, sprijinind atât evaluarea rezultatelor realizate de elevi, cât și a calității proceselor prin care se ajunge la acestea.

Considerăm că un astfel de suport didactic va oferi un sprijin consistent în construirea itemilor de evaluare, în detaliile baremelor diferitelor probe de evaluare (practice, orale sau scrise), în realizarea unei evaluări formative substanțiale, în alegerea conștientă a instrumentelor de evaluare, în realizarea autoevaluării, în desenarea unor parcursuri personalizate de învățare, în construirea unor planuri remediale consistente și eficiente pentru elevi, în realizarea unei predări diferențiate și a auto-reglării demersurilor didactice.

De aceea, felicitându-i pe autorii celor trei lucrări, încurajăm și pe alți practicieni reflexivi să continue gestul, deopotrivă demonstrativ și colegial, de edificare și co-generare a unor componente curriculare asemănătoare și pentru alte discipline.

Constantin Cucos

Profesor universitar dr., Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației,
Universitatea „Al. I. Cuza”, Iași

Cuvânt-înainte

Subiectul *standardelor de evaluare* este unul dintre cele mai actuale și mai dezbătute aspecte în câmpul tematic al educației ultimilor ani. Stimulat de recomandările din raportul OECD 2017 și reactualizat în dezbaterile din procesul de elaborare a documentului *România educată*, acest subiect a beneficiat de acordul tuturor părților implicate cu privire la necesitatea, importanța și urgența elaborării și integrării *standardelor* în activitatea curentă la clasă a cadrelor didactice. Da, sunt necesare standarde pentru a însoți și ghida evaluarea exprimată prin note. Da, scala de notare ar trebui explicitată din punct de vedere descriptiv. Da, sunt necesare standarde care să descrie în mod logic, progresiv, coerent, dezvoltarea competențelor elevilor la toate disciplinele, la toate clasele și nivelurile educaționale. În mod ideal, standardele formulate la nivelul disciplinelor ar trebui să fie aliniate și cross-validate cu descrierile profilului absolventului, așa cum sunt prezentate în documentul de politici educaționale *Cadrul de referință al Curriculumului Național (2020)*.

Printr-un efort considerabil și voluntar al unei echipe de profesori dedicați și disponibili – mai ales! –, ne sunt astăzi oferite o primă serie de standarde de evaluare, pentru trei discipline. Urmează, cu siguranță, ca acest efort de pionierat să fie urmat de standardele pentru celelalte discipline, precum și pentru anii școlari ulteriori. Este important că aceste standarde sunt elaborate, pentru început, la ciclul gimnazial și, în special pentru clasa a V-a, întrucât se remarcă o ruptură majoră la tranziția dintre ciclul primar și cel gimnazial – atât cu privire la modalitățile de predare, abordarea învățării în raport cu natura disciplinelor de studiu, cât și la modalitățile de notare, trecând de la o notare pe bază de calificative (și acestea lipsite de descriptorii de performanță asociați) la o notare pe bază de note (n. a. – poate părea redundantă exprimarea în această formă; pentru a evita această formulare, se folosește, de regulă, sintagma „evaluare pe bază de note”, însă, acest mod de exprimare este incorect: prin notare doar înregistrăm un nivel al performanței, procesul de evaluare fiind mai complex, nu se reduce doar la actul notării, adică la asocierea unei etichete numerice unui nivel de performanță care necesită o descriere specifică, detaliată, informativă și orientativă cu privire la ce este capabil să realizeze, să facă, să știe, să fie un elev ca urma-re a unui proces de învățare).

Standardele de evaluare prezentate se constituie ca un nou început, într-o nouă etapă în care construim, mai sistematic, cultura evaluării atât în rândul cadrelor didactice, cât și la nivelul societății. A funcționa în baza unor repere care să jaloneze parcursul și evoluția elevilor, a informa părinții cu privire la „conținutul” competenței copiilor lor, a construi relația de co-responsabilizare educațională în dezvoltarea elevilor, pe baza informațiilor oferite de standardele de evaluare sunt câteva avantaje certe pe care utilizarea acestui instrumentar evaluativ le aduce în relația școală – familie și școală – societate. Prin integrarea acestor standarde în activitățile curente la clasă, în evaluarea formativă, *pentru* învățare, precum și în asocierea cu o scală de notare revizuită, cu mai puține trepte și cu niveluri de performanță exprimate mai specific, mai clar, cu o zonă de intervenție educațională asociată (remediere, dezvoltare, aprofundare, extindere), avem iată, o soluție educațională sistemică pe care am reușit să o realizăm cu sprijinul și cu eforturile cadrelor didactice, susținute de mediul nonguvernamental și validate de instituțiile competente educațional.

Continuarea acestor eforturi cu noi standarde, pentru alte discipline și pentru alte clase, revizuirea constantă a standardelor propuse, validarea prin practicile cadrelor didactice și integrarea în instrumentarul digital de evaluare și înregistrare a rezultatelor învățării sunt etape ulterioare, imediate, pe care le așteptăm și le susținem cu mare interes.

Oana Moșoiu

Lector universitar, dr. în Științele Educației
Universitatea din București, Facultatea de Psihologie și Științele Educației

Argument

Ca element al politicilor curriculare din România postdecembristă, standardele de evaluare a performanței școlare a elevilor au fost definite și detaliate în diferite documente de politică educațională. Centrarea pe formarea de competențe și evaluarea centrată pe standarde sunt dezideratele educației contemporane, ce vizează atât egalitatea de șanse, cât și personalizarea traseelor de învățare printr-o evaluare ce are la bază standarde de performanță și niveluri de atingere a acestora.

Prezentul proiect a fost demarat de comunitatea MERITO (sub egida Romanian Business Leaders), din dorința de a sprijini profesorii în derularea activității lor la clasă. Acest demers mizează pe modelul „bottom-up”, al schimbărilor care se pot face de jos în sus, de la profesorul care lucrează zi de zi cu programa școlară către organismele administrative ale sistemului educațional românesc. Contextul actual al noului curriculum pune în dificultate procesul didactic, iar competențele propuse trebuie să fie însoțite, în mod firesc, de rezultate, de finalități clare. Opțiunea noastră pentru realizarea standardelor își dorește să depășească dilemele care se ascund în spatele unor expresii precum „curriculum bazat pe competențe” sau „centrarea pe elev”, care își găsesc relevanța doar în momentul validării unor descriptori de performanță și totodată a unei evaluări unitare la nivel sistemic.

Din acest motiv, grupul de lucru s-a rezumat la realizarea unor standarde curriculare pe baza programei școlare, care să le ofere profesorilor instrumente coerente în construirea activităților didactice și în evaluarea progresului școlar al elevilor. Ne dorim să venim în sprijinul profesorilor în fundamentarea activității de proiectare și de evaluare, care determină apropierea actului didactic de abordări centrate pe rezultatele învățării (*outcomes learning*), pe standarde sau pe procesul de învățare. Acestea sunt convergente și necesare pentru a orienta practica profesională către fixarea elevului în centrul demersurilor didactice, pentru ca situațiile de învățare și evaluarea să fie axate pe formarea competențelor¹.

S-a simțit nevoia de a începe derularea procesului de elaborare a standardelor prin definirea conceptelor și, respectiv, prin consultarea bibliografiei de specialitate și prin analiza documentelor de politici educaționale ce vizează problematica evaluării bazate pe standarde de performanță. Totodată, au fost inițiate dezbateri la nivelul comunității și demersuri de consultare a specialiștilor din domeniu.

Scrierea standardelor curriculare este un prim pas, dintr-un proces elaborat, care urmărește etape clare (detaliate în capitolul final al acestui material), ce vizează validarea descriptorilor de către beneficiarii primari ai acestui demers: profesorii și elevii lor.

În final, sintetizăm aspectele principale pe care standardele le vizează și implicit, necesitatea implementării unor standarde curriculare la clasă:

- **Profesorul** devine mult mai conștient de cum poate interveni în predare-învățare pentru ca elevul să evolueze; poate realiza planuri personalizate de intervenție remedială; poate crea teste formative în funcție de nivelurile realizate; poate să-și proiecteze cu mult mai multă precizie activitățile de predare/de evaluare și poate stimula capacitățile metacognitive.
- **Standardele de evaluare a performanței elevilor** orientează formarea competențelor elevilor la clasă; sprijină realizarea de bareme analitice detaliate; sprijină realizarea unei evaluări obiective, unitare, standardizate, crescând transparența procesului de evaluare.

1 Cf. Daniel Andronache, *Proiectarea curriculară centrată pe competențe: perspective analitice și investigative*, Editura Universității din București, 2014, pp. 42-46.

STANDARDE – CONCEPTUALIZARE

- În *Dicționarul explicativ al limbii române*, **standardul**² este definit drept „normă sau ansamblu de norme care reglementează calitatea, caracteristicile, forma unui produs; document în care sunt consemnate aceste norme”³;
- În *Enciclopedia internațională a evaluării în educație*, standardele educaționale (cadrul de referință) sunt definite vag drept „obiective de atins, așteptări ale atitudinii dorite sau niveluri de performanță”⁴;
- În general, termenul de „standard” este asociat evaluării standardizate, menite să permită identificarea nivelului real de performanță și compararea rezultatelor obținute de către diferiți examinați și a rezultatelor obținute în diferiți ani de evaluare;
- În *Standard setting: A guide to establishing and evaluating performance standards for tests*, Gregory Cizek și Michael Bunch definesc standardul de performanță drept „urmărirea corectă a unui sistem rațional prescris de reguli sau de procedură, care are ca rezultat atribuirea unui număr/note pentru a face diferența între două sau mai multe stări sau grade de performanță”⁵.

Standardele de performanță sunt în strânsă legătură cu „**standardele curriculare de conținut**”, termen folosit „pentru a descrie un set de rezultate, de obiective curriculare sau de obiective instructive specifice care formează domeniul de conținut din care este construit un test. Performanța elevului la testare este concepută pentru a fi interpretată în termeni de standarde de conținut pe care se așteaptă să le fi atins elevul, având în vedere scorul/punctajul testului.”⁶ Diferența dintre standarde de conținut și standarde de performanță constă, de fapt, în gradul de stăpânire a conținutului (indiferent de tipul acestuia: informativ, procedural etc.) – pentru primele – și nivelul de aplicare al acestuia, în ce măsură elevul utilizează corect cunoștințele pe care le deține – pentru cele din urmă.

Standardul de performanță este delimitat de un prag de performanță (*cut scores*). Într-un cadru de referință, fie dual, de tipul admis – respins, fie structurat pe mai multe niveluri (minimal, mediu, maximal, de excelență – în funcție de necesitățile și de tipul de testare), orice nivel este delimitat de cel puțin un prag, care definește ce anume trebuie să știe să facă elevul cu ce cunoaște pentru a fi considerat performant în cadrul nivelului, care sunt acțiunile pe care acesta trebuie să le îndeplinească pentru a demonstra că deține competența evaluată. Pragul prezintă, așadar, minimul de cunoștințe și de aptitudini pe care elevul trebuie să le dețină pentru a atinge un anumit nivel. În funcție de câte niveluri de ierarhizare se stabilesc, atâtea praguri de performanță există.

Standardele de conținut reprezintă o măsură cantitativă, cât anume trebuie să stăpânească din conținuturi elevul pentru a trece un prag, iar standardele de performanță, la cât de bine aplică elevul, la nivelul întregului test,

2 În tradiția școlii românești, standarde de evaluare au fost implementate în 2003, printr-un ordin al ministrului nr. 3980/2003, prin care s-a decis „elaborarea unor standarde de evaluare și a unei metodologii de evaluare curentă bazată pe criteriile de notare”. În același an, standardele de evaluare au fost postate și pe site-ul ministerului, fără însă a avea parte de o aplicare generalizată, fiind la scurt timp scoase din uz.

În ultimii ani însă, în opinia publică și în rândul unor practicieni, a început să fie vehiculat, din nou, conceptul de „standarde de evaluare/ de performanță/curriculare”. Astfel că, în documentul pus în dezbatere publică în 2019, cu privire la actualizarea curriculumului național, se revine, atât în evaluarea curentă, cât și în evaluarea la final de ciclu de învățare, la standarde curriculare, standarde care vor deveni standarde de evaluare, definite succint „niveluri de achiziții dezirabile”. Totodată, se militează pentru formularea standardelor curriculare de învățare, astfel încât evaluarea la clasă să fie mai obiectivă și să evidențieze nivelul actual al elevului, în vederea diminuării diferențelor existente între evaluarea la clasă și evaluarea la nivel național.

3 *Dicționarul explicativ al limbii române*, București, Editura Univers Enciclopedic, 2012, p. 1046

4 „standard should be regarded as objectives to be attained, or expectations of desirable attitudes or levels of performance”, în Walberg Herbert, J. Haertel, D. Geneva, *The International Encyclopedia of Educational Evaluation*, Pergamon Press, Oxford-New York-Seoul-Tokyo, 1990, p. 435

5 Gregory J. Cizek, „Reconsidering standards and criteria”, în *Journal of Educational Measurement*, nr. 30(2)/1993, p. 100

6 Gregory J. Cizek, Michael B. Bunch, *Standard setting: A guide to establishing and evaluating performance standards for tests*, Sage Publications, USA, 2007, p. 14

cunoștințele pe care le deține⁷. În strictă legătură cu primele, se află criteriile de acordare a punctajului (*item scoring criteria*), prin care se particularizează, la nivelul unui item, standardul de performanță. Ele reprezintă cât anume trebuie să facă elevul și ce pentru a obține un anumit punctaj.

De asemenea, o analogie similară o putem întâlni și la Kane, care face diferența între punctajul de trecere și standardele de performanță. Punctajul este definit drept un punct într-o scară de notare, în timp ce standardul este nivelul de performanță minim adecvat pentru un anumit scop: „standardul de performanță este versiunea conceptuală a nivelului de competență dorit, iar nota/scorul de trecere este versiunea operațională”⁸. În practica românească, scorul de trecere este dat de notă, însă în evaluările internaționale scorurile pot fi exprimate în puncte, spre exemplu PISA, unde elevul poate obține până la 700 de puncte.

Legat de standardele de performanță se află alte două concepte: validitatea și inferarea. În acest sens, Messick⁹ subliniază relația foarte strânsă între validitatea standardelor care determină validitatea testului în funcție de care se pot realiza inferențele valide pentru identificarea corectă atât a nivelului de formare a competenței, cât și a timpului în care trebuie să se formeze competența. În funcție de acestea, se pot lua decizii corecte pornind de la nivelul unui elev, până la decizii ce țin de politica educațională.

Subliniem calitățile pe care trebuie să le îndeplinească orice instrument de evaluare (Ausebel și Robinson)¹⁰:

- validitatea – măsoară testul ceea ce este destinat să măsoare?,
- fidelitatea – rezultatele obținute prin aplicarea repetată a testului sunt constante?,
- obiectivitatea – aprecierile făcute de mai mulți evaluatori sunt concordante?,
- aplicabilitatea – poate fi administrat și interpretat cu ușurință?.

Detalii. În ceea ce privește validitatea, aceasta se raportează la conținut, în măsura în care testul acoperă uniform conținuturile majore, și la construct, prin acuratețea măsurării unui anumit produs (creativitatea, comprehensiunea etc.). De asemenea, validitatea, continuă autorii, este concurentă, în sensul în care verifică dacă există concordanță între rezultatele obținute la diferite teste/comportamente similare, este predictivă, întrucât poate oferi o prognoză a rezultatelor viitoare ale elevului și este relevantă pentru cei testați. În ceea ce privește accepțiunile mai noi ale termenului de „validitate”, acestea fac referire la gradul în care „dovezile și teoria susțin interpretările scorurilor testelor implicate de utilizarea propusă a testelor”¹¹. Altfel spus, dacă testul și interpretările/inferențele pe care le putem face în urma aplicării lui sunt susținute de ceea ce își propune testul să măsoare, de concordanța dintre rezultatele acestuia și scopul proiectării și aplicării lui.

Inferențele sunt definite, în acest sens, ca interpretări sau concluzii pe care evaluatorii le pot face cu privire la ceea ce nu poate fi observabil direct. Adică, despre ce ar putea fi capabil elevul să facă și care nu reprezintă rezultatul unei evaluări, întrucât, pe de o parte, printr-o evaluare nu se pot testa toate competențele, toate conținuturile, iar pe de altă parte, evaluarea printr-un test reprezintă nivelul de performanță al elevului din acel moment, influențat de diverși factori externi sau interni. Pornind de la rezultatul acestuia, în cazul în care testul este valid, se pot face generalizări, deducții cu privire la nivelul de formare/dezvoltare a competențelor evaluate, prin inferare. Din această cauză, validitatea este esențială pentru stabilirea standardelor de performanță.

Tot Cizek¹² prezintă și caracteristicile cadrului de referință, ansamblu al standardelor de performanță. Din punct de vedere procedural:

- standardele trebuie să fie explicite (în sensul în care scopurile și procedeele de măsurare să fi fost prezentate *a priori*),
- standardele trebuie să fie aplicabile (prin asigurarea unui caracter facil implementării procedurii și analizei datelor; de asemenea, se referă la gradul de credibilitate și de relevanță pentru publicul țintă),
- standardele trebuie să fie sistematic și riguros implementate (cu referire la selecția și formarea participanților, la definirea standardelor, la colectarea datelor),
- standardele trebuie să ofere un feedback de încredere cu privire la procesul de evaluare și să fie bine documentate, astfel încât să ofere informații relevante pentru evaluare.

7 Gregory J. Cizek, Michael B. Bunch, *op. cit.*, p. 29

8 M. Kane, „Validating the performance standards associated with passing scores”, în *Review of Educational Research*, 64(3)/1994, pp. 426.

9 S. Messick, „Standards-based score interpretation: establishing valid grounds for valid inferences”, în *Research Report Series*, 1994, pp. 291-305, disponibil la <https://doi.org/10.1002/j.2333-8504.1994.tb01630.x>

10 D. Ausubel, F. Robinson, *Învățarea în școală*, Editura Didactică și pedagogică, București, 1981, p. 678, *apud* Adrian Stoica, *Evaluarea curentă și examenele*, București, 2001, p. 48

11 Robert Ebel, „Must all tests be valid?” în *American Psychologist*, nr. 16/1961, pp. 640–647, *apud* Gregory J. Cizek, Michael B. Bunch, *Standard setting: A guide to establishing and evaluating performance standards for tests*, *op. cit.*, p. 17

12 Gregory J. Cizek, Michael B. Bunch, *Standard setting: A guide to establishing and evaluating performance standards for tests*, p. 60.

Caracteristicile interne ale standardelor sunt următoarele:

- consecvența în ceea ce privește metoda utilizată în stabilirea standardelor;
- consecvența aplicării, de către evaluatori, a criteriilor pentru stabilirea gradului de dificultate pentru itemi;
- consecvența aplicării criteriilor între diferiți participanți;
- consecvența deciziilor în ceea ce privește stabilirea pragurilor de performanță și a gradului de înțelegere a acestora, la consistența clasificărilor.

Apoi, în ultimă fază, pentru verificarea standardelor se trece la compararea lor cu alte metode de stabilire a standardelor, cu alte criterii, astfel încât acestea să fie rezonabile și realiste în ceea ce privește plasarea elevilor la anumit nivel.

Constantin Cucos¹³, pentru creșterea obiectivității în evaluare, aduce în discuție descriptorii de performanță – „explicitați ca o suită de enunțuri normativ-valorice care circumscriu activități și performanțe probate de elevi [...] și induc uniformizarea condițiilor de evaluare”. În plus, se disociază între obiective educaționale și descriptorii: astfel, obiectivele sunt predictorii de performanță, anticipări ale rezultatelor învățării, orientează predarea și învățarea, iar descriptorii sunt repere de evaluare a rezultatelor.

Detalii asupra unor concepte aflate în relație cu standardele:

- a) denumirea nivelului, eticheta acestuia: în funcție de acuratețea încadrării într-un anumit nivel, cadrul de referință poate avea două niveluri: admis – respins, promovat – nepromovat; trei niveluri: minim – mediu – maxim sau de bază – mediu – avansat; patru: insuficient – suficient – bine – foarte bine sau mai multe.
- b) descriptorii de performanță: sunt alcătuiți din mai multe propoziții sau paragrafe care oferă explicații clare, detaliate, specifice pentru fiecare nivel de performanță și sunt exprimate, în general, prin construcții verbale care prezintă cunoștințele, abilitățile, caracteristicile pe care trebuie să le aibă cei care sunt plasați la nivelul respectiv de performare.
- c) *evaluarea criterială* care, conform aceleiași enciclopedii, permite interpretarea rezultatelor evaluării în funcție de un set de competențe vizate, bine definite¹⁴ și care face referire la: descrierea performanței elevilor, încadrarea celor examinați într-o categorie (de exemplu: performanți vs. neperformanți) și descrierea nivelului de performanță pentru o anumită categorie, în studiile legate de programele de evaluare.
- d) evaluarea standardizată – este un tip de evaluare caracterizat printr-un număr mare de itemi cu un grad ridicat de obiectivitate, care sunt relevanți prin comparație de la un an la altul pentru toți elevii. Se verifică numeroase competențe și cunoștințe prin itemi de tip grilă, cu un grad ridicat de validitate și fiabilitate¹⁵.
- e) IRT – *Item Response Theory* – teorie modernă a evaluării, ca latură a psihometriei, care constă în proiectarea, analiza și notarea/scorarea itemilor cu scopul de a măsura abilități, atitudini, cunoștințe observabile sau latente.
- f) *outcomes* – serie de abilități, atitudini, cunoștințe observabile, produse ale învățării care sunt supuse evaluării. Killen¹⁶ consideră că sunt două tipuri de rezultate: cele care cuprind indicatorii de performanță (rezultate din teste standardizate) și cele care se referă la rezultate mai puțin tangibile (cuprinde ceea ce știu elevii, ce sunt capabili să facă).

13 Cf. Constantin Cucos, *Pedagogie*, Editura Polirom, Iași, 2014, p. 453 și urm.

14 Walberg Herbert, J. Haertel, D. Geneva, *op.cit.*, p. 113.

15 Arthur Hughes, *Testing for Language Teachers*, Cambridge, Cambridge University Press, 2003, p. 41-42.

16 R. Killen, *Outcomes-Based Education: Principles and Possibilities*, 2000, *apud.* Andronache, *vol.cit.*, p. 41.

ANALIZA DOCUMENTELOR DE POLITICĂ EDUCAȚIONALĂ CE VIZEAZĂ PROBLEMATICA STANDARDELOR DE PERFORMANȚĂ

Ca element al politicilor curriculare din România postdecembristă, standardele de evaluare au fost definite și elaborate în diferite documente de politici educaționale.

1. În *Legea învățământului nr. 84, din 24 iulie 1995* (revizuită în iunie 2003), la art.128 alin. 4 se precizează că „Obiectivele specifice în evaluarea procesului instructiv-educativ pe fiecare nivel de învățământ se stabilesc prin standarde aprobate de Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului”¹⁷.

2. În 1998, a fost elaborat și aprobat documentul de politică educațională *Curriculum și dezvoltare curriculară în contextul reformei învățământului. Politici curriculare de perspectivă*, care a stabilit prioritățile demersurilor viitoare în domeniu. Acest document de politică educațională a explicat, pentru prima dată, premisele filosofiei educaționale pe baza căreia s-a dezvoltat curriculumul național și a definit conceptele de bază din domeniu: *curriculum de bază, curriculum la decizia școlii, ciclul curricular, arie curriculară, schemă orară, standard curricular, profil de formare* etc.

Mai mult, se accentuează că **standardele curriculare de performanță** sunt „standarde naționale, absolut necesare în condițiile introducerii unei oferte educaționale diversificate, concretizate în elaborarea unui nou plan de învățământ, a unor programe școlare cadru și a manualelor alternative. Ele reprezintă, pentru toți elevii, un sistem de referință comun și echivalent, vizând sfârșitul unei trepte de școlaritate. Standardele curriculare de performanță sunt criteriile de evaluare a calității procesului de învățare. Ele reprezintă enunțuri sintetice, în măsură să indice gradul în care sunt atinse obiectivele curriculare de către elevi. În termeni concreți, standardele constituie specificări de performanță vizând cunoștințele, competențele și comportamentele stabilite prin curriculum”¹⁸. În viziunea autorilor, standardele curriculare de performanță „asigură conexiunea între curriculum și evaluare. Pe baza lor vor fi elaborate nivelurile de performanță, precum și itemii necesari probelor de evaluare. Standardele vor fi realizate pe obiect de studiu și pe treaptă de școlaritate (respectiv, pentru clasele a IV-a și a VIII-a/ a IX-a)”¹⁹.

3. În anul 2003, printr-un ordin al ministrului educației, cercetării și tineretului²⁰ s-a decis „elaborarea unor standarde de evaluare și a unei metodologii de evaluare curentă bazată pe criteriile de notare”. În același an, standardele de evaluare au fost postate și pe site-ul ministrului și un grup de specialiști ai Serviciului Național de Evaluare și Examinare (SNEE) a implementat un program de *validare experimentală a criteriilor de notare elaborate pentru fiecare lecție/ capitol la disciplinele clasei a VIII-a*²¹.

Procesul de validare a fost structurat pe două componente: **pilotarea criteriilor de notare** pe un eșantion de aproximativ 2000 de elevi din 13 județe, desfășurată în perioada 2-15 decembrie 2003 și **experimentarea propriu-zisă** programată a fi desfășurată, la nivel național, în perioada februarie-mai 2004. Din raportul publicat de SNEE reiese că procesul de validare nu a fost finalizat (etapa de experimentare propriu-zisă nu a fost implementată).

Din concluziile raportului SNEE reținem următoarele aspecte:

1. pilotarea a fost realizată în trei etape:

- elaborarea unei probe scrise pentru fiecare dintre disciplinele: matematică, fizică, chimie, biologie, geografie, limba și literatura română, limbi moderne, istorie, religie, cultură civică, educație tehnologică, educație muzicală, limba și literatura maghiară, educație fizică și sport.
- aplicarea probei scrise eșantionului de elevi
- corectarea lucrărilor de către profesorul clasei în paralel cu corectarea „martor”.

17 <https://lege5.ro/Gratuit/hazdami/legea-Invatamantului-nr-84-1995>

18 Ministerul Educației Naționale, Consiliul Național pentru Curriculum – *Curriculum Național pentru învățământul obligatoriu. Cadru de referință*, București, 1998, p. 37.

19 *Ibidem*.

20 OMET nr. 3980/19.05.2003 cfr. *Criterii de notare pentru clasa a VIII-a*, Ministerul Educației și Cercetării, Serviciul Național de Evaluare și Examinare.

21 Adrian Stoica (coord), *Criterii de notare pentru clasa a VIII-a* – Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului; Serviciul Național de Evaluare și Examinare, București, 2004, p. 6.

Elaborarea probelor scrise, aplicarea și corectarea „martor” au fost realizate de experții SNEE.

2. din analiza rezultatelor probelor de evaluare marja de eroare cea mai mare (± 2 procente) a fost înregistrată la disciplinele umaniste (limba și literatura română, limbi moderne, istorie, geografie, educație tehnologică și educație muzicală).

4. Capitolul V. *Evaluarea rezultatelor învățării al Legii educației naționale nr.1/2011* precizează la art. 71, alin. 2 că „Toate evaluările se realizează pe baza standardelor naționale de evaluare pentru fiecare disciplină, domeniu de studiu, respectiv modul de pregătire”²² respectiv, la art.72, alin.1 ”Evaluarea se centrează pe competențe, oferă feed-back real elevilor și stă la baza planurilor individuale de învățare. În acest scop se va crea o bancă de instrumente de evaluare unică, având funcție orientativă, pentru a-i ajuta pe profesori în notarea la clasă”.

5. În documentul de politici educaționale, *Repere pentru proiectarea și actualizarea curriculum național*²³ se specifică faptul că „în contextul unui model curricular centrat pe competențe/rezultate ale învățării, întreg sistemul de evaluare trebuie regândit în paradigma **evaluării pentru învățare**. [...] este nevoie de o corelare la nivelul procesului de predare-învățare-evaluare, care poate fi asigurată prin stabilirea **unor standarde de performanță/ evaluare**, formulate într-un limbaj accesibil tuturor potențialilor beneficiari (elevi, părinți, profesori, angajatori etc.)”²⁴.

6. În raportul *Studii OCDE privind evaluarea și examinarea în domeniul educație. România 2017*, sunt analizate amănunțit toate formele de evaluare și examinare din sistemul educațional românesc. Documentul semnalează faptul că performanța elevilor este evaluată prin examene naționale de o calitate și fiabilitate foarte mare. Performanța se concentrează însă pe rezultatele școlare și nu pe abilitățile existente sau pe competențele dezvoltate pe parcursul școlarității. Nealinieră practicilor de evaluare la curriculum generează o subminare a dezvoltării competențelor prin raportarea practicilor de predare și învățare la sistemul de evaluare, mai precis, la rezultatele obținute la examenele naționale.

Echipa OCDE a constatat că standardele de învățare incluse în curriculum nu dețin rolul central pe care ar trebui să îl aibă în sistemul de învățământ. În timpul interviurilor cu cadrele didactice realizate pe durata studiului, nu s-a făcut nicio referire la modul în care aceste standarde ghidează planificarea orelor sau cum influențează evaluarea la clasă ori feedbackul oferit elevilor. Prin contrast, în țări precum Noua Zeelandă, standardele de învățare fac parte integrantă din curriculumul predat, dar „în România, se pare că profesorii au o înțelegere limitată privind diferențele dintre vechiul și noul curriculum, mai ales în ceea ce privește implicațiile abordării centrate pe competențe a noului curriculum pentru practica pedagogică și evaluativă”²⁵.

Analiza aspectului 2.1. *Alinierea evaluării elevilor la obiectivele de învățare ale noului curriculum* a generat următoarele recomandări:

- Dezvoltarea standardelor curriculare de învățare în domeniile de bază, mai precis scris, citit și matematică, pentru ca acestea să devină niște repere cheie în evaluarea de la clasă și cea externă, sprijinind alinierea la curriculum.
 - ▶ „Aceasta ar trebui să includă exemple concrete de lucrări ale elevilor, care să ilustreze așteptările naționale. Folosirea sculelor actuale de punctare la clasă pentru a stabili niveluri de performanță în cadrul standardelor naționale de învățare ar ajuta, de asemenea, cadrele didactice să coreleze standardele cu propria lor activitate de la clasă și să creeze un limbaj comun pentru descrierea performanței”²⁶.
- Utilizarea evaluărilor naționale de la clasele a II-a și a VI-a în scopul consolidării standardelor de învățare.
 - ▶ „Evaluările naționale vizează competențele de bază ale noului curriculum, putând constitui un mod util de a comunica standardele stabilite și de a încadra corect performanțele individuale ale elevilor în baza acestora. Pentru aceasta, însă, evaluările trebuie însoțite de îndrumare cu privire la modul în care trebuie interpretată activitatea elevilor, în concordanță cu standardele de învățare. Raportarea rezultatelor trebuie, de asemenea, aliniată la standardele de învățare astfel încât profesorii, elevii și părinții să înțeleagă clar măsura în care un elev stăpânește competențele de bază și orice eventuale decalaje și dificultăți de învățare”²⁷.
- Stabilirea clară a organismului guvernamental responsabil de dezvoltarea continuă a standardelor de învățare pentru a asigura că se acordă prioritate acestei activități.
 - ▶ „Indiferent de agenția care preia această responsabilitate, va fi esențial să existe o strânsă colaborare între ISE și CNEE, precum și o finanțare adecvată”²⁸.

22 <https://lege5.ro/Gratuit/geztsobvgi/evaluarea-rezultatelor-Invatarii-lege-1-2011?dp=gq2tomrwha3ts>

23 Institutul de Științe ale Educației, versiune de lucru, 2015.

24 *Repere pentru proiectarea și actualizarea curriculum național. Document de politici educaționale*. Institutul de Științe ale Educației, versiune de lucru, 2015, p. 36.

25 OCDE și UNICEF - *Studii OCDE privind evaluarea și examinarea în domeniul educație. România 2017*, p.95

26 *Ibidem*, pp. 92-93.

27 *Ibidem*, p. 93

28 *Ibidem*, p.94

7. În documentul strategic pus în dezbatere publică în 2019²⁹, cu privire la actualizarea curriculumului național sunt listate ca principale tendințe în politicile educaționale centrarea pe formarea de competență și evaluarea centrată pe standarde: „sistemele educaționale democratice și descentralizate asigură egalitatea de șanse și personalizarea traseelor de învățare printr-o evaluare care are la bază standarde de performanță și niveluri de atingere a acestora”³⁰.

Referitor la relația competență - standard documentul precizează: „competența (cheie s.n) se află în continuă formare-exersare-dezvoltare; acest proces este realizat la diferite niveluri de performanță, exprimate prin standarde curriculare de învățare”³¹.

De asemenea, este punctată relația curriculum-evaluare din perspectiva evaluării competențelor și din prisma celor două tipuri de evaluare: **evaluarea curentă**, la clasă, proiectată și realizată de cadrul didactic, cu formele sale: inițială/predictivă, continuă/formativă și sumativă, respectiv, **evaluări și examene naționale**, proiectate și realizate de instituții specializate; de obicei, cu caracter sumativ (la final de cicluri educaționale). Documentul delimitează conceptual relația dintre standardele curriculare și evaluarea curentă. Astfel pentru îmbunătățirea evaluărilor la clasă, interne, sunt necesare, la nivel de politică educațională, de o serie de condiții:

- **formularea standardelor curriculare de învățare** care să orienteze profesorii în determinarea pragurilor de achiziții pe care le urmăresc la elevi;
- stabilirea, la nivelul fiecărei discipline a standardelor de performanță sub forma unui **număr de praguri** (niveluri de realizare) ale acestor competențe deoarece programa formulează competențele dezirabile pentru nivelul funcțional (mediu);
- **asocierea standardelor de performanță cu scale de notare**, sisteme de punctaje sau alte modalități de convertire din exprimări calitative în formă cantitativă (numerică, alfabetică, prin calificative);
- **colaborare între experții în curriculum și experții în evaluare** în vederea trasării reperelor de evaluare pe baza standardelor curriculare/de performanță.

8. Documentul *Raport România Educată*³², în capitolul V.5. *Curriculum și evaluare centrate pe competențe* propune o serie de obiective și măsuri de îmbunătățire a evaluării performanțelor școlare dintre care remarcăm:

Obiectiv. Analiza, monitorizarea și evaluarea periodică a curriculumului aplicat și a celui realizat, în vederea realizării unor intervenții ameliorative, bazate pe date.

Măsuri: „Va fi elaborat un cadru de referință pentru sistemul de evaluare, care să ia în considerare și evaluarea la nivelul clasei, alături de evaluarea la nivel național și care să definească în mod sistematic rolurile acestora. Vom susține parcurgerea unor etape specifice pentru fiecare evaluare: crearea specificațiilor testului, elaborarea și revizuirea itemilor, elaborarea standardelor de evaluare, elaborarea testului, analiza itemilor și pilotarea acestora cu un accent prioritar pe analiza statistică și psihometrie. La baza acestui demers, va sta *IRT (Item Response Theory)* care are multiple avantaje față de *CTT (Classical Test Theory)* și reprezintă, la ora actuală, un standard profesional atât pentru evaluările naționale, cât și pentru cele internaționale (*PISA, TIMSS, PIRLS, ICILS, NAEP etc.*). În condițiile unei evaluări care este fundamentată științific, raportată la standarde internaționale valide și care oferă contextul unei evaluări juste, putem avea încredere în scoruri/ punctaje individuale, definite/ acordate în funcție de scopul urmărit. Când rezultatele evaluărilor devin comparabile, atât în cadrul unei aceleiași școli, cât și între școli, putem avea o mai bună înțelegere cu privire la eficiența sistemului și nevoia de intervenții ameliorative viitoare”³³.

Obiectiv: Elaborarea unor standarde și a unor descriptori corespunzători scalelor de notare folosite în evaluarea elevilor și utilizarea lor pentru compararea rezultatelor școlare și pentru creșterea încrederii societății în sistemul de notare din școli. Utilizarea acestora inclusiv pentru recunoașterea învățării formale și informale.

Măsuri: „Formarea unor grupuri de lucru pe discipline, arii curriculare sau interdisciplinare care să elaboreze standarde de performanță și descriptori de performanță, corelați cu programele elaborate pe discipline/module/interdisciplinar și cu scalele de notare adoptate pentru disciplinele respective; pilotarea, pe un număr de școli implicate voluntar, a standardelor și descriptorilor elaborați. Revizuirea propunerilor și elaborarea versiunilor finale;

Pregătirea cadrelor didactice în vederea utilizării eficiente a standardelor și a descriptorilor de performanță. Încurajarea folosirii standardelor de performanță în practica didactică”³⁴.

29 *** *Repere pentru proiectarea, actualizarea și evaluarea Curriculumului național. Cadrul de referință al Curriculumului național*, București, 2020 (MO. Nr. 151 bis/15.II.2021)

30 *op.cit.*, p.10

31 *op.cit.*, p.21

32 *Raport România Educată*, 14.06.2021, <http://www.romaniaeducata.eu/wp-content/uploads/2021/07/Raport-Romania-Educata-14-iulie-2021.pdf>

33 *Ibidem*, p. 83.

34 *Ibidem*, p. 87.

ELABORAREA STANDARDELOR LA LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ. REPERE.

În realizarea standardelor și a descriptorilor:

- am urmat întocmai ****Programa de Limba și literatura română*, aprobată prin OMEN 3393/2017;
- am valorificat viziunea curriculară prezentată în *Repere pentru proiectarea, actualizarea și evaluarea Curriculumului național. Cadrul de referință al Curriculumului național*, București, 2020 (MO. Nr. 151 bis/15.II.2021);
- am luat în considerare *competențele-cheie* care stau la baza disciplinei³⁵:

- Competență de literație/de comunicare în limba maternă – se referă la capacitatea de a identifica, de a exprima, a crea și a interpreta concepte, sentimente, fapte și opinii, oral și în scris, cu ajutorul suportului vizual, auditiv și digital, în diverse contexte și la diverse discipline. Aceasta presupune abilitatea de a comunica și de a interacționa în mod eficace, adecvat și creativ cu ceilalți. Dezvoltarea literației reprezintă baza pentru continuarea învățării și a interacțiunii lingvistice. În funcție de context, competențele de literație pot fi dezvoltate în limba maternă, în limba de școlarizare și/sau în limba oficială dintr-o țară sau regiune.
- Competență de sensibilizare și exprimare culturală – Implică înțelegerea și respectul față de modalitățile în care ideile și semnificațiile sunt exprimate și comunicate creativ în culturi diferite, printr-un registru artistic și prin alte forme culturale. Se referă și la înțelegerea, dezvoltarea și exprimarea propriilor idei și a sensului apartenenței sau al rolului în societate, într-o varietate de forme și contexte.

d) am luat ca reper *Profilul absolventului*³⁶:

Comunicare în limba maternă	<ul style="list-style-type: none">– Căutarea, colectarea, procesarea de informații și receptarea de opinii, idei, sentimente într-o varietate de mesaje ascultate/ texte citite– Exprimarea unor informații, opinii, idei, sentimente, în mesaje orale sau scrise, prin adaptarea la situația de comunicare– Participarea la interacțiuni verbale în diverse contexte școlare și extrașcolare, în cadrul unui dialog proactiv
Sensibilizare și exprimare culturală	<ul style="list-style-type: none">– Aprecierea unor elemente definitorii ale contextului cultural local și ale patrimoniului național și universal– Realizarea de lucrări creative folosind diverse medii, inclusiv digitale, în contexte școlare și extrașcolare– Participarea la proiecte și evenimente culturale organizate în contexte formale sau nonformale

e) am operaționalizat definiția competenței și a componentelor sale conform *Reperelor pentru proiectarea, actualizare și evaluarea Curriculumului Național. Cadrul de referință al curriculumului național*.

Este importantă și definiția de lucru a competenței: „o competență se manifestă printr-un set de atitudini față de sarcina asociată și care, prin motivație și interese, angrenează ansamblul de abilități și cunoștințe, respectiv seturile de capacități cognitive, emoționale și fizice care pun în acțiune comportamente specifice, contextualizate de sarcină și rol”³⁷. Reținem astfel că formarea unei competențe nu presupune reducerea importanței conținutului, a aspectelor teoretice, mai mult competența nu se opune cunoștințelor, ci reușește să dinamizeze, datorită dimensiunii procesuale, conținuturile proprii unui domeniu, în activități care motivează elevul să se implice la nivel superior din punct de vedere cognitiv.

De asemenea, conținuturile învățării menționate în programă „reprezintă achiziții de bază prin care se urmă-

35 ***Ministerul Educației Naționale, *Documentul de politici curriculare „Repere pentru proiectarea și actualizarea curriculumului național”*, p. 23.

36 https://www.ise.ro/wp-content/uploads/2015/12/Profilul-de-formare-al-absolventului_final.pdf, p. 5.

37 ****Repere pentru proiectarea, actualizarea și evaluarea curriculumului național. Document de politici educaționale*, Institutul de Științe ale Educației, aprobat în 2020, p. 17 (arhivă on-line).

rește formarea competențelor³⁸, iar acestea sunt componente ale competenței. Astfel în lectura programei atenția nu va fi direcționată spre „ce se învață”, ci spre rezultatul, spre finalitățile disciplinei menționate în cadrul competenței. În acest sens, competența de redactare este formată dintr-un set de cunoștințe (ceea ce știe și înțelege elevul), de abilități (cum folosește ceea ce știe) și de atitudini (cum se raportează la propria persoană, la ceilalți și la lume). Dar într-un curriculum centrat pe formarea de competențe este de la sine înțeleasă miza abilității metacognitive³⁹ ca element transversal, predarea integrată, dimensiunea procesuală prin oferirea de feedback, de contextualizare permanentă, de creare a unei rutine prin formarea, dezvoltarea, exersarea, extinderea și aprofundarea unei competențe. Detaliem:

- **cunoștințe** – reprezintă un ansamblu de informații factuale, conceptuale, procedurale; idei, teorii validate și care sprijină înțelegerea unei discipline sau a unui domeniu de cunoaștere.
- **abilități** – reprezintă utilizarea cunoașterii existente în vederea obținerii unor rezultate;
- **atitudini** – descriu modalități de raportare la idei, persoane sau situații.

f) am analizat structura internă a competențelor pe baza taxonomiilor cognitive (taxonomia lui Bloom din 1956, Costa din 1991 (*Levels of Thinking*), Webb, 1995 (*Depth of Knowledge*), Hess, 2009 (*Cognitive Rigor Matrix*)).

RECUNOAȘTERE:

- Nivel 1: Recunoaște sau localizează faptele de bază, termeni, detalii, evenimente sau idei explicit formulate în text; Citește cuvintele din text cu fluentă și acuratețe;

ÎNȚELEGERE:

- Nivel 1: identifică sau descrie elemente literare (personaje, cadru spațio-temporal, secvențe etc.); selectează cuvintele potrivite când sensurile destinate/ definițiile sunt evidente;
- Nivel 2: specifică, arată, relaționează, explică de ce (ex. relația cauză-efect); oferă exemple/ contraexemple; rezumă rezultate, concepte, idei; creează inferențe de bază sau predicții logice pentru fapte sau texte; localizează informația pentru a susține idei centrale, explicite și implicite;
- Nivel 3: explică, generalizează sau conectează idei folosind dovezi (citate, exemple, referințe textuale); identifică/ produce deducții despre temele explicite sau implicite; scrie o compunere formată din mai multe paragrafe, pentru un anumit scop, utilizând o anumită instanță literară și pentru o anumită audiență (se referă la cititori);
- Nivel 4: explică în ce mod conceptele sau ideile specifice relaționează cu alte domenii de conținut (ex. social, politic, istoric); dezvoltă generalități despre rezultatele obținute sau despre strategiile folosite și le aplică în noi situații problemă;

APLICARE:

- Nivel 1: folosește structuri ale limbii (prefixe/ sufixe) sau relații între cuvinte (sinonime/ antonime);, determină sensurile cuvintelor; aplică reguli pentru înțelegerea rolului utilizării punctuației, a cuvintelor, a aspectelor lingvistice;
- Nivel 2: folosește contextul pentru a identifica înțelesul cuvintelor/al frazelor; obține și interpretează informația utilizând caracteristicile textului; dezvoltă un text care poate fi limitat la o singură frază; aplică structuri organizaționale simple (paragrafe, tipuri de propoziție) în scriere;
- Nivel 3: aplică un concept într-un context nou; revizuieste proiectul final pentru a observa înțelesul sau progresia ideilor; organizează textul astfel încât să aibă consistență internă; aplică alegerea cuvântului, a punctului de vedere, a stilului pentru a avea impact asupra cititorului/ spectatorului în interpretarea textului;
- Nivel 4: ilustrează modul în care teme multiple pot fi interrelaționate (din punct de vedere istoric, geografic, social, artistic, literar etc.); selectează sau concepe o abordare de-a lungul diferitelor alternative pentru a căuta o problemă a operei;

38 *Ibidem*, p. 28

39 Cf. Harriet Salatas Waters, Wolfgang Schneider (ed.), *Metacognition, Strategy Use, and Instruction*, The Guilford Press, 2010.

ANALIZĂ:

- Nivel 1: identifică dacă o informație specifică e inclusă și într-o reprezentare grafică (ex. hartă mentală, tabel, organizator grafic, diagrame) sau caracteristici ale textului (ex. rubrici, subrubrici, capturi); decide ce structură a textului este cea mai potrivită pentru public în funcție de scopul propus;
- Nivel 2: clasifică/compară elemente literare, termeni, fapte/detalii, evenimente; analizează forma, organizarea și structura internă a textului (cuvinte de semnal, tranziții, indicații semantice) a diferitelor texte; face diferența dintre informații relevante-irrelevante; fapte-opinii; identifică trăsăturile textului; face diferența dintre tipologia textelor sau a genurilor.
- Nivel 3: analizează informația în seturi de date și texte; analizează interrelaționarea conceptelor, a problemelor; analizează sau interpretează stilul autorului (prin mijloace literare, puncte de vedere sau potențiale erori/ prejudecăți) pentru a crea sau critica un text; folosește motivarea, planificarea sau argumentarea pentru a susține inferențe;
- Nivel 4: analizează multiple surse ale argumentului sau multiple opere ale aceluiași autor sau grupuri de opere aparținând aceluiași gen, perioadă de timp/culturală sau aceleiași tematici; analizează teme complexe/ abstracte, perspective, concepte; adună, analizează și organizează multiple surse de informație; analizează stilurile discursurilor literare

EVALUARE

- Nivel 3: citează dovezi și dezvoltă un argument logic în funcție de context; descrie, compară și diferențiază metode de soluționare; verifică caracterul rezonabil al rezultatelor; justifică sau critică concluziile emise;
- Nivel 4: evaluează relevanța, acuratețea și complexitatea informațiilor din surse multiple; aplică sensuri într-un mod inedit, oferind argumente sau justificare pentru acestea.

CREAREA:

- Nivel 1: generează conjecturi/inferențe pragmatice, creative (cf. Cunningham) sau ipoteze bazate pe observație sau pe cunoștințe și experiențe anterioare.
- Nivel 2: sintetizează informația într-o structură sau text; dezvoltă un model complex pentru o soluție dată; dezvoltă o soluție alternativă.
- Nivel 3: sintetizează informațiile din multiplele surse sau texte diverse; articulează o nouă concepție, alternează teme, cunoștințe sau perspective noi.

g) am valorificat descriptorii din *Cadrul european pentru studiul literaturii în învățământul secundar (LiFT-2 – Literary Framework for Teachers)*:

Nivelul 1	Nivelul 2	Nivelul 3	Nivelul 4
Experiență de lectură: au cel puțin lecturile școlare obligatorii. Interese: îi interesează un univers de referință familiar, dar acceptă și lumile fantastice. Cunoștințe generale: au cunoștințe specifice vârstei și lumii în care trăiesc. Cunoștințe literare: au cunoștințe elementare privind genurile literare.	Experiență de lectură: are câteva experiențe de lectură satisfăcătoare. Interese: sunt interesați în special de probleme sociale concrete. Cunoștințe generale: au cunoștințe de bază, influențate mai ales de mediile lor și de școală. Cunoștințe literare: sunt mai conștienți de genuri și de propriile interese de lectură.	Experiență de lectură: a citit cărțile populare între tinerii de vârsta lui (bestselleruri, literatură pentru adolescenți). Interese: sunt interesați să exploreze lumile (nefamiliare) prezentate în cărți. Cunoștințe generale: au interese specifice și ating niveluri mai înalte de cunoștințe specializate. Cunoștințe literare: cunosc câțiva autori populari și categorii narative de bază (de ex. timp, spațiu, personaje plate/rotunde).	Experiență de lectură: are o oarecare experiență cu texte literare mai dificile, provocatoare. Interese: sunt interesați de probleme care le depășesc experiențele și interesele. Cunoștințe generale: au cunoștințe generale medii despre lume și societate, care le permit să aibă opinii pe care le pot argumenta. Cunoștințe literare: cunosc anumite categorii narative (personaje, intri-gă, perspectivă).

Tabel: Nivelul elevilor – cf. LIFT 2, cadru de referință 12-15 ani

h) am luat ca reper scalele *PISA* (2018) pentru citire:

Nivel	Ce pot face elevii aflați la acest nivel:
1c	Pot înțelege sensul literal al cuvintelor scrise individuale și al frazelor cu propoziții foarte scurte, cu sintaxă simplă care descriu contexte familiare. Pot localiza cuvinte individuale sau grupuri de cuvinte în cadrul unor texte scurte pe baza unor indicii literale. Textele utilizate sunt scurte și nu conțin aproape de loc informații contradictorii. Textele au o structură familiară elevilor și conțin indicii sau sprijin explicit pentru componenta informativă, repetiții și ilustrații.
1b	Pot localiza o secvență de informații solicitată explicit, aflată într-o poziție proeminentă într-un text scurt, simplu sintactic, cu un context și de un tip familiar (cum ar fi o narațiune sau o listă simplă). Textele pentru acest nivel asigură susținere cititorilor, cum ar fi repetarea informației, imagini sau simboluri familiare. Există un nivel minim de informații contradictorii, iar cititorii aflați la acest nivel pot interpreta textele realizând conexiuni simple între elemente informaționale alăturate unele de altele
1a	Pot localiza una sau mai multe părți independente de informații enunțate explicit. Pot recunoaște ideea principală sau scopul autorului în cazul textelor care abordează o temă familiară sau pot realiza o conexiune simplă între informațiile din text și cunoștințele comune, de zi cu zi. De regulă, informația solicitată în text este proeminentă și există foarte puține informații concurente. Elevul este în mod explicit îndrumat să ia în considerare factorii relevanți pentru sarcina de lucru și care se regăsesc în text.
2	Pot localiza unul sau mai multe elemente informaționale, care pot să solicite realizarea unei inferențe și pot să solicite îndeplinirea mai multor condiții. Pot recunoaște ideea principală a unui text, pot înțelege relațiile sau pot înțelege semnificația parțială a unui text, atunci când informația nu este proeminentă și cititorul trebuie să realizeze inferențe simple. Sarcinile de lucru implică comparații sau contraste pe baza unei caracteristici unice aflate în text. Sarcinile de reflecție tipice solicită cititorul să realizeze o comparație sau mai multe legături între text și cunoașterea exogenă, pe baza experiențelor și atitudinilor personale
3	Pot localiza și, în unele cazuri, recunoaște relațiile dintre diferite informații care îndeplinesc condiții multiple. Pot integra mai multe părți ale unui text pentru a identifica ideea principală, pentru a înțelege o relație sau pentru a înțelege semnificația unui cuvânt sau a unei expresii. Cititorii trebuie să ia în considerare mai multe criterii atunci când realizează comparații sau când categorisesc. Adesea informațiile necesare nu sunt proeminente sau există mai multe informații concurente sau alte obstacole în text, cum ar fi ideile care contravin așteptărilor sau sunt exprimate în termeni negativi. Sarcinile de reflecție la acest nivel pot să solicite realizarea unor legături, comparații sau explicații, sau pot solicita cititorului să evalueze o parte a textului. Unele sarcini reflexive pot solicita cititorului să demonstreze o înțelegere amănunțită a textului în relație cu cunoașterea comună, de zi cu zi. Alte sarcini nu solicită o înțelegere detaliată a textului ci solicită cititorul în sensul utilizării unor cunoștințe mai puțin comune, apropiate de cele științifice.
4	Pot localiza și organiza diferite elemente informaționale incluse în text. Pot interpreta diferite nuanțe ale limbajului unei secțiuni a textului, prin raportare la text ca întreg. În cazul altor sarcini de interpretare elevii demonstrează că înțeleg și aplică categorii în contexte nefamiliare. În plus, cititorii, la acest nivel pot utiliza cunoaștere formală sau pe cea comună pentru a formula ipoteze despre text sau pentru a realiza o evaluare critică a acestuia. Cititorii pot la acest nivel să demonstreze o înțelegere corectă a unui text lung sau complex al cărui conținut sau formă le poate fi nefamiliar
5	Pot localiza și organiza mai multe elemente informaționale bine integrate în text, realizând în acest scop inferențe pe baza cărora determină care dintre elementele informaționale cuprinse în text sunt relevante. Sarcinile de reflecție solicită realizarea unor evaluări critice sau formularea de ipoteze, pornind de la cunoștințe specializate. Atât sarcinile de interpretare cât și cele de reflecție necesită o înțelegere integrală și detaliată a textului, al cărui formă și conținut nu sunt familiare. Sarcinile de lucru tipice pentru acest nivel includ utilizarea unor concepte care nu corespund așteptărilor, cunoașterii comune
6	Pot realiza inferențe multiple, comparații și contraste care sunt atât detaliate, cât și precise. Elevii demonstrează o înțelegere detaliată a unui sau a mai multor texte și pot integra informații provenite din texte diferite. Sarcinile de lucru provoacă cititorul să utilizeze idei nefamiliare în contextul unui complex informațional proeminent, care conține informații concurente și generează categorii abstracte pentru a realiza interpretări. Elevii pot realiza ipoteze sau pot evalua critic un text complex care abordează o tematică nefamiliară, având în vedere criterii multiple sau abordări diferite. Ei pot să aplice o cunoaștere sofisticată care nu provine direct din text. Condiția necesară pentru abordarea și rezolvarea sarcinilor de lucru la acest nivel este precizia analizei și atenția minuțioasă la detalii care nu sunt evidente în text

Ne-a interesat acest model pentru a putea gândi stadal formarea competenței și pentru a miza la nivelul de expert pe experiență și informații contextuale.

În realizarea standardelor etapele pe care le considerăm esențiale sunt următoarele:

- menționarea domeniului de conținut;
- menționarea competenței generale;
- prezentarea competențelor specifice;
- prezentarea conținuturilor asociate;
- prezentarea standardelor de performanță asociate competențelor specifice, accentuând ce știe să facă cel mai bine elevul la sfârșitul clasei a V-a și în ce etapă de progres se află competența generală.
- realizarea indicatorilor de performanță: se integrează activități cu diferite grade de reușită a performanței elevului:
 - 76% -100% din activități = nivel 4 – maxim-integrat; tip de intervenție: transferare/ aprofundare
 - 51% - 75% din activități = nivel 3 – optim-funcțional; tip de intervenție: întărire/ extindere
 - 26% -50% din activități = nivel 2 – emergent; tip de intervenție: dezvoltare
 - 0% - 25% din activități = nivel 1 – alertă; tip de intervenție: remediare/ recuperare

Ultimul nivel conduce spre capacitatea cognitivă impusă de competență, dar propune și un grad de profunzime a achiziționării conținuturilor, pe care profesorul trebuie să-l considere optim integrat, automatizat, un nivel înalt de funcționalitate (se aplică contextual, flexibil, este transferat în contexte diverse).

STANDARDE ȘI DESCRIPTORI

Competența generală:

1. Participarea la interacțiuni verbale în diverse situații de comunicare prin receptarea și producerea textului oral

Competențe specifice:

- 1.1. Identificarea temei, a unor informații esențiale și de detaliu, a intențiilor de comunicare explicite și/sau a comportamentelor care exprimă emoții din texte narative, monologate sau dialogate.
- 1.2. Prezentarea orală, pe baza unor repere date de profesor, a unor informații și a unor idei, exprimând opinii, emoții și sentimente prin participarea la discuții pe teme familiare, de interes sau pornind de la textele ascultate/citite.
- 1.3. Identificarea unor elemente paraverbale și nonverbale, în funcție de situația de comunicare.
- 1.4. Realizarea unei interacțiuni verbale cu doi interlocutori, folosind strategii simple de ascultare activă și manifestând un comportament comunicativ politicos față de interlocutor(i).

Domeniu: comunicare orală

Conținuturi asociate:

- Roluri în comunicare: vorbitor, ascultător.
- Reguli de acces la cuvânt (întreruperi, suprapuneri, luarea/predarea cuvântului, așteptarea rândului la cuvânt).
- Unitățile comunicării: actele de limbaj (a afirma, a întreba, a solicita, a recomanda, a promite, a felicita, a declara etc.); perechile de adiacență:
întrebare-răspuns, invitație – acceptarea/refuzarea invitației, reproș – acceptarea/refuzul reproșului, a face un compliment – a răspunde la un compliment etc.).
- Elemente paraverbale (intensitate vocală, intonație, tempoul vorbirii) și nonverbale (mimică, poziții corporale, contact vizual). Elementele nonverbale și paraverbale ca mărci ale personalității individului.
- Strategii de concepere și de comprehensiune a textului oral: cuvinte-cheie, idei principale, temă, informații generale și de detaliu.
- Strategii de ascultare activă: ascultarea atentă a interlocutorului fără a-l întrerupe, reținerea corectă a informațiilor, întrebări de clarificare, reformularea unui pasaj, confirmarea prin mijloace nonverbale sau paraverbale a atenției acordate interlocutorului.
- Atitudini comunicative: atenție, empatie.
- Exprimarea adecvată a emoțiilor.

Standard

Competențe specifice	Standarde de performanță
1.1. Identificarea temei, a unor informații esențiale și de detaliu, a intențiilor de comunicare explicite și/sau a comportamentelor care exprimă emoții din texte narative, monologate sau dialogate.	Elevul generalizează pentru a înțelege mesajul global și tema din texte monologate și dialogate, integrând informații esențiale, fapte de bază, termeni, detalii, evenimente, idei.
1.2. Prezentarea orală, pe baza unor repere date de profesor, a unor informații și a unor idei, exprimând opinii, emoții și sentimente prin participarea la discuții pe teme familiare, de interes sau pornind de la textele ascultate/citite.	Elevul prezintă oral opinii și emoții coerent, corect și fluent, având o atitudine comunicativă empatică, prin participarea la discuții pe teme familiare, de interes sau pornind de la textele ascultate/citite.
1.3. Identificarea unor elemente paraverbale și nonverbale, în funcție de situația de comunicare.	Elevul definește, exemplifică și identifică elemente paraverbale și nonverbale, în diferite situații de comunicare.
1.4. Realizarea unei interacțiuni verbale cu doi interlocutori, folosind strategii simple de ascultare activă și manifestând un comportament comunicativ politicos față de interlocutor(i).	Elevul este conștient de rolul său în comunicare și respectă permanent regulile de interacțiune, manifestând un comportament comunicativ politicos față de interlocutor(i), pe parcursul discuției.

Competența specifică	Conținut	Note <5 Alertă – Nivel 1 remediere / recuperare	Note 5-6 Emergent – Nivel 2 dezvoltare
<p>1.1. Identificarea temei, a unor informații esențiale și de detaliu, a intențiilor de comunicare explicite și/sau a comportamentelor care exprimă emoții din texte narative, monologate sau dialogate.</p>	<p>Strategii de comprehensiune a textului oral: cuvinte-cheie, idei principale, temă, informații generale și de detaliu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • înțelege sensul literal al cuvintelor rostite individual și al frazelor cu propoziții foarte scurte. • identifică eronat informații esențiale (fapte de bază, termeni, fie detalii, evenimente, idei explicit formulate) într-un text oral, la început/final/ poziție proeminentă. • nu recunoaște ideile principale, ci extrage secvențe de text fără a observa relațiile cu întregul. • nu localizează informația de detaliu pentru a susține o anumită idee centrală explicită. • demonstrează neînțelegerea mesajului global al comunicării și nu demonstrează capacitatea de a generaliza. 	<ul style="list-style-type: none"> • înțelege cu ajutor sensul literal al cuvintelor în context și al frazelor cu propoziții de lungime medie. • identifică dirijat informații esențiale, fapte de bază, termeni, detalii, evenimente, idei explicit formulate într-un text oral, într-o poziție proeminentă. • recunoaște cu ajutor idei principale și înțelege relațiile logice/cronologice pe care le creează la nivelul întregului text; • localizează cu sprijin și cu unele erori informația de detaliu pentru a susține ideea centrală explicit formulată. • generalizează cu dificultate și conectează puține cuvinte-cheie/ informații explicite, pentru a înțelege mesajul global/tema;
<p>1.2. Prezentarea orală, pe baza unor repere date de profesor, a unor informații și a unor idei, exprimând opinii, emoții și sentimente prin participarea la discuții pe teme familiare, de interes sau pornind de la textele ascultate/citite.</p>	<p>Strategii de concepere a textului oral: cuvinte-cheie, idei principale, temă, informații generale și de detaliu. – Atitudini comunicative: atenție, empatie. – Exprimarea adecvată a emoțiilor.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • realizează prezentări orale, în enunțuri scurte, pauze mari în vorbire, cu divagații de la temă, având o atitudine comunicativă reținută sau pasivă. • realizează, cu erori, o prezentare scurtă pe baza unor repere date de profesor, a unor informații și a unor idei ambigue. • își exprimă cu numeroase erori de coerență/ de corectitudine lingvistică și cu ajutor, emoții și sentimente prin participarea la discuții pe teme familiare, de interes sau pornind de la textele ascultate/citite • își exprimă neadecvat emoțiile în contextul dat. • este deseori neatent în timpul discuțiilor. 	<ul style="list-style-type: none"> • realizează parțial adecvat prezentări orale, cu numeroase erori de coerență, cu pauze în vorbire, având o atitudine comunicativă reținută. • Realizează, cu sprijin consistent, o prezentare scurtă pe baza unor repere date de profesor, a unor informații și a unor idei parțial clare, reperându-se dificil aspectele generale și cele de detaliu. • își exprimă cu sprijin puțin, dar cu erori, emoții și sentimente prin participarea la discuții pe teme familiare, de interes sau pornind de la textele ascultate/citite. • își exprimă parțial adecvat emoțiile, cu numeroase erori.
<p>1.3. Identificarea unor elemente paraverbale și nonverbale, în funcție de situația de comunicare.</p>	<p>Elemente paraverbale (intensitate vocală, intonație, tempoul vorbirii) și nonverbale (mimică, poziții corporale, contact vizual). Elementele nonverbale și paraverbale ca mărci ale personalității individului.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • nu definește elementele paraverbale și nonverbale utilizate în actul comunicării. • nu identifică elemente paraverbale și nonverbale, în diferite situații de comunicare. • nu identifică elementele specifice personalității individului. 	<ul style="list-style-type: none"> • definește fie elementele paraverbale, fie pe cele nonverbale utilizate în actul comunicării. • identifică elemente paraverbale și nonverbale generale puține, cu ajutor, în situații de comunicare familiare. • identifică cu sprijin unele elemente specifice personalității individului.
<p>1.4. Realizarea unei interacțiuni verbale cu doi interlocutori, folosind strategii simple de ascultare activă și manifestând un comportament comunicativ politicos față de interlocutor(i).</p>	<p>Roluri în comunicare: vorbitor, ascultător. – Reguli de acces la cuvânt (întreruperi, suprapuneri, luarea/predarea cuvântului, așteptarea rândului la cuvânt). Unitățile comunicării: actele de limbaj (a afirma, a întreba, a solicita, a recomanda, a promite, a felicita, a declara etc.); perechile de adiacență: întrebare-răspuns, invitație – acceptarea/refuzarea invitației, reproș – acceptarea/refuzul reproșului, a face un compliment – a răspunde la un compliment etc.). Strategii de ascultare activă: ascultarea atentă a interlocutorului fără a-l întrerupe, reținerea corectă a informațiilor, întrebări de clarificare, reformularea unui pasaj, confirmarea prin mijloace nonverbale sau paraverbale a atenției acordate interlocutorului.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • nu este conștient de rolul său în comunicare și respectă rareori regulile de interacțiune • nu enumeră regulile de acces la cuvânt • nu manifestă un comportament comunicativ politicos față de interlocutor(i). • are numeroase erori în utilizarea actelor de limbaj și a perechilor de adiacență. • nu realizează o ascultare activă. • are o atitudine pasivă și nu este motivat în fața comunicării orale. 	<ul style="list-style-type: none"> • este parțial conștient de rolul său în comunicare și respectă uneori regulile de interacțiune • enumeră doar una/două dintre regulile de acces la cuvânt. • manifestă un comportament comunicativ rezervat față de interlocutor(i). • face unele erori în aplicarea regulilor constitutive ale actelor de limbaj și ale perechilor de adiacență, pe care interlocutorul le observă/corectează. • folosește inefficient strategiile de ascultare activă, deși le cunoaște. • are o atitudine pasivă și este slab motivat în fața comunicării orale.

Note 7-8

Funcțional – Nivel 3 întărire / extindere

- înțelege independent, cu unele erori, sensul literal al cuvintelor în context și al propozițiilor/ frazelor ample.
- identifică independent, dar parțial corect, informații esențiale, fapte de bază, termeni, detalii, evenimente, idei explicit formulate într-un text oral, în mai multe părți independente.
- integrează corect mai multe părți ale unei secvențe textuale și face deducții pentru a identifica ideea principală, înțelegând, cu unele erori, relațiile logice/cronologice pe care le creează la nivelul întregii comunicări orale;
- localizează independent, cu mici erori, informația de detaliu pentru a susține ideea centrală explicită.
- generalizează cu dificultate, conectând suficiente cuvinte-cheie, informații explicite, pentru a înțelege mesajul global/tema;
- realizează adecvat prezentări orale, cu puține erori, având o atitudine comunicativă reținută.
- Realizează, cu puțin sprijin, prezentarea pe baza unor repere date de profesor, a unor informații și a unor idei clare, reperându-se dificil aspectele generale și cele de detaliu.
- își exprimă independent, cu puține erori opinii, emoții și sentimente prin participarea la discuții pe teme familiare, de interes sau pornind de la textele ascultate/citite.
- își exprimă parțial adecvat emoțiile, cu erori puține.
- manifestă atenție, cu puține divagații pe parcursul întregii discuții.
- definește și exemplifică unele elemente paraverbale și nonverbale utilizate în actul comunicării.
- identifică elemente paraverbale și nonverbale, în diferite situații de comunicare, cu ajutor.
- identifică cu sprijin numeroase elemente specifice personalității individului.
- este conștient de rolul său în comunicare și respectă deseori regulile de interacțiune
- enumeră numeroase reguli de acces la cuvânt
- manifestă un comportament comunicativ politicos față de interlocutor(i), aproape pe tot parcursul discuției.
- aplică regulile constitutive ale actelor de limbaj, cu ajutor, și ale perechilor de adiacență, iar interlocutorul le receptează corect.
- folosește eficient două/trei strategii de ascultare activă.
- are o atitudine pozitivă, proactivă, având o motivație extrinsecă în fața comunicării orale.

Note 9-10

Integrat – Nivel 4 transferarea / aprofundare

- înțelege independent corect sensul literal al cuvintelor în context și în orice tip de enunț/text.
- identifică independent și în mod corect informații esențiale, fapte de bază, termeni, detalii, evenimente, idei explicit formulate într-un text oral în mai multe părți independente, dependente.
- integrează corect mai multe părți ale unei secvențe textuale și face deducții pentru a identifica ideea principală, înțelegând relațiile logice/cronologice pe care le creează la nivelul întregii comunicări orale;
- localizează independent și corect informația de detaliu pentru a susține ideea centrală explicită.
- generalizează corect și conectează cuvintele-cheie și numeroase informații explicite și pentru a înțelege mesajul global/tema
- realizează coerent, corect, și fluent, prezentări orale, având o atitudine comunicativă empatică.
- Realizează, independent, prezentarea, pe baza unor repere date de profesor, a unor informații și a unor idei clare, reperându-se aspectele generale și cele de detaliu.
- își exprimă independent, corect, clar și coerent opinii, emoții și sentimente prin participarea la discuții pe teme familiare, de interes sau pornind de la textele ascultate/citite.
- își exprimă adecvat emoțiile
- manifestă atenție pe tot parcursul discuțiilor
- definește și exemplifică toate elementele paraverbale și nonverbale utilizate în actul comunicării.
- identifică fără ajutor și corect numeroase elemente paraverbale și nonverbale, în diferite situații de comunicare.
- identifică fără ajutor numeroase elemente specifice personalității individului.
- este conștient de rolul său în comunicare și respectă permanent regulile de interacțiune
- enumeră toate regulile de acces la cuvânt
- manifestă un comportament comunicativ politicos față de interlocutor(i), pe tot parcursul discuției.
- aplică eficient regulile constitutive ale actelor de limbaj și ale perechilor de adiacență, iar interlocutorul le receptează corect.
- folosește eficient toate strategiile de ascultare activă.
- are o atitudine pozitivă, proactivă, având motivație și un scop clar în fața comunicării orale.

Domeniu: lectură

Competența generală:

2. Receptarea textului scris de diverse tipuri.

Competențe specifice:

- 2.1. Identificarea informațiilor importante din texte literare și nonliterare, continue, discontinue și multimodale.
- 2.2. Identificarea temei și a ideilor principale și secundare din texte diverse.
- 2.3. Formularea unui răspuns personal și/sau a unui răspuns creativ pe marginea unor texte de diferite tipuri, pe teme familiare.
- 2.4. Manifestarea interesului și focalizarea atenției în timpul lecturii unor texte pe teme familiare.
- 2.5. Observarea comportamentelor și a atitudinilor de lectură, identificând aspectele care necesită îmbunătățire.

Conținuturi asociate:

Tipare textuale de structurare a ideilor:

- narativ, descriptiv, explicativ;
- cuvinte-cheie, idee principală, idee secundară, temă;
- planul simplu de idei; planul dezvoltat de idei;

Textul narativ:

- narativul literar (acțiune, personaj, timp, spațiu),
- narativul nonliterar (acțiune, participanți, timp, spațiu),
- narativul în texte multimodale (text și imagine – banda desenată));

Textul descriptiv: literar/nonliterar;

Textul explicativ (aplicativ);

Strategii de comprehensiune:

- inferențe simple (relații cauză-efect, problemă-soluție etc.),
- predicții,
- împărtășirea impresiilor de lectură;

Strategii de interpretare.

- răspuns afectiv,
 - discutarea mesajului/mesajelor textului,
 - interpretarea limbajului figurat - personificarea, comparația;
- Interese și atitudini față de lectură.

Standarde de performanță

Competența specifică	Standardul de performanță
2.1. Identificarea informațiilor importante din texte literare și nonliterare, continue, discontinue și multimodale.	• elevul înțelege sensul literal al cuvintelor în contexte apropiate, cunoscute de el, identificând corect informații esențiale, fapte de bază, termeni, detalii, evenimente și idei explicit formulate în text, în mai multe părți independente, dar și informații implicite pe baza unor inferențe de tip cauză-efect, problemă-soluție.
2.2. Identificarea temei și a ideilor principale și secundare din texte diverse.	• elevul realizează predicții justificate asupra textelor literare și nonliterare citite, focalizându-și atenția asupra personajelor, a întâmplărilor importante, a limbajului, a conexiunilor dintre idei/informații și detalii.
2.3. Formularea unui răspuns personal și/sau a unui răspuns creativ pe marginea unor texte de diferite tipuri, pe teme familiare.	• elevul generalizează corect și conectează cuvinte-cheie, informații explicite și implicite, pentru a înțelege mesajul global/tema din contexte comune, apropiate de viața sa.
2.4. Manifestarea interesului și focalizarea atenției în timpul lecturii unor texte pe teme familiare.	• elevul formulează corect un răspuns personal, subliniind reacția emoțională, valorile, relația sa cu textul prin raportare la idei particulare, la personaje, la atitudini, la limbaj, la sensul global, realizând conexiuni relevante cu experiență personală și cu diferite domenii.
2.5. Observarea comportamentelor și a atitudinilor de lectură, identificând aspectele care necesită îmbunătățire.	• elevul reformulează mesajul textului într-un răspuns creativ care demonstrează că a înțeles corect toate aspectele relevante ale textului.

Competența specifică	Conținut	Note <5 Alertă – Nivel 1 remediere / recuperare
2.1. Identificarea informațiilor importante din texte literare și nonliterare, continue, discontinue și multimodale	<ul style="list-style-type: none"> Textul narativ Narativul literar. Acțiune, personaj, timp, spațiu Narativul nonliterar. Acțiune, participanți, timp, spațiu. Narativul în texte multimodale (text și imagine – banda desenată). Textul descriptiv (literar/nonliterar). Textul explicativ (aplicativ). 	<ul style="list-style-type: none"> înțelege sensul literal al cuvintelor scrise individual și al frazelor cu propoziții foarte scurte. identifică informații esențiale, cu dificultate, fapte de bază, termeni, detalii, evenimente, idei explicit formulate în text la început/final/poziție proeminentă nu identifică informațiile implicite.
2.2. Identificarea temei și a ideilor principale și secundare din texte diverse	<ul style="list-style-type: none"> Tipare textuale de structurare a ideilor: narativ, descriptiv, explicativ Cuvinte-cheie, idee principală, idee secundară, temă Planul simplu de idei. Planul dezvoltat de idei 	<ul style="list-style-type: none"> nu recunoaște ideile principale, ci extrage secvențe de text fără a observa relațiile cu textul întreg. localizează cu dificultate informația de detaliu pentru a susține o anumită idee centrală explicită nu înțelege mesajul global al textului și nu are capacitatea de a generaliza.
2.3. Formularea unui răspuns personal și/sau a unui răspuns creativ pe marginea unor texte de diferite tipuri, pe teme familiare	<ul style="list-style-type: none"> împărtășirea impresiilor de lectură răspuns afectiv, discutarea mesajului/mesajelor textului, interpretarea limbajului figurat (personificarea, comparația) 	<ul style="list-style-type: none"> formulează cu numeroase erori un răspuns personal general, fără a particulariza pe text. poate identifica greu, cu ajutor, dar cu foarte mare dificultate, secvențe de text/ întâmplări sumare/ personaje relevante pentru răspunsul său. nu reformulează mesajul textului.
2.4. Manifestarea interesului și focalizarea atenției în timpul lecturii unor texte pe teme familiare	Interese și atitudini față de lectură interpretarea limbajului figurat (personificarea, comparația)	<ul style="list-style-type: none"> nu manifestă interes pentru lectura/relectura textului. are dificultăți de atenție în timpul lecturii.
2.5. Observarea comportamentelor și a atitudinilor de lectură, identificând aspectele care necesită îmbunătățire	Interese și atitudini față de lectură	<ul style="list-style-type: none"> citește cuvintele din text cu erori de fluentă și intonație. nu are capacitatea de a-și alege strategia de lectură la specificul textului/la tiparul textual. nu recunoaște idei și atitudini care actualizează experiențe personale. are o atitudine pasivă și nu este motivat în fața lecturii.

Note 5-6

Emergent – Nivel 2 dezvoltare

- înțelege cu ajutor sensul literal al cuvintelor în context și al frazelor cu propoziții de lungime medie
- identifică dirijat informații esențiale, fapte de bază, termeni, detalii, evenimente, idei explicit formulate într-o poziție proeminentă.
- identifică parțial corect, doar cu ajutor, informații implicit formulate pe baza unor inferențe de tip cauză-efect, problemă-soluție și realizează predicții cu unele inconsecvențe asupra textelor citite.
- recunoaște cu ajutor idei principale și poate înțelege parțial relațiile logice/cronologice pe care le creează la nivelul întregului text;
- localizează cu sprijin informația de detaliu pentru a susține ideea centrală explicit formulată.
- generalizează cu dificultate și conectează puține cuvinte-cheie/ informații explicite, pentru a înțelege mesajul global/tema;
- formulează cu ajutor un răspuns personal, subliniind reacția emoțională prin raportare la anumite secvențe din text.
- poate identifica cu ajutor întâmplări/personaje/idei în text, dar nu le raportează la experiența sa.
- reformulează mesajul prin parafrazăre, fără să demonstreze înțelegerea mesajului global.
- manifestă slab interes pentru lectura/relectura textului.
- este atent uneori la personaje, la limbaj, la unele întâmplări, ideii sau detalii.
- citește cuvintele din text cu unele erori de fluentă și intonație.
- are o capacitate minimă de a-și adecva strategia de lectură la specificul textului/la tiparul textual, doar la structurile de text foarte des întâlnite
- recunoaște cu dificultate idei și atitudini care actualizează experiențe personale.
- are o atitudine pasivă și este slab motivat în fața lecturii.

Note 7-8

Funcțional – Nivel 3 întărire / extindere

- înțelege cu unele erori sensul literal al cuvintelor în context și al frazelor cu propoziții ample.
- identifică informații esențiale, fapte de bază, termeni, detalii, evenimente, idei explicit formulate în text în mai multe părți independente
- identifică parțial corect, dar independent, informații implicit formulate, pe baza unor inferențe de tip cauză-efect, problemă-soluție și realizează predicții cu unele inconsecvențe asupra textelor citite.
- integrează corect mai multe părți ale unei secvențe textuale și poate face deducții pentru a identifica ideea principală, înțelegând, cu unele erori, relațiile logice/cronologice pe care le creează la nivelul întregului text;
- localizează corect informația de detaliu pentru a susține ideea centrală explicită, dar cu dificultăți pentru ideea implicită
- generalizează cu dificultăți, conectând cuvintele-cheie, informațiile explicite, dar puține informații implicite, pentru a înțelege mesajul global/tema;
- formulează un răspuns personal, subliniind reacția emoțională, valorile, empatia sa, prin raportarea cu inconsecvență la sensul global al textului, la personaje, la idei particulare, realizând conexiuni relevante cu experiența personală.
- poate identifica atitudini/situații/ personaje/idei în text, dar le raportează sumar la experiența sa.
- reformulează mesajul textului într-un răspuns creativ care demonstrează că a înțeles aspectele explicite și detaliile textului, dar cu unele erori în formularea/identificarea ideii implicite.
- manifestă interes pentru lectură, dar cu ajutor pentru relectură în funcție de diverse scopuri.
- este atent deseori la personaje, la limbaj, la întâmplările importante, uneori realizează conexiuni între idei/informații și detalii.
- citește cuvintele din text cu fluentă și intonație.
- are capacitatea de a-și adecva cu anumite inadvertențe strategia de lectură la specificul diverselor texte/ tipare textuale.
- recunoaște cu oarecare dificultate și compară superficial idei și atitudini cu experiența personală.
- are o atitudine pozitivă, proactivă, având o motivație extrinsecă în fața lecturii.

Note 9-10

Integrat – Nivel 4 transferarea / aprofundare

- înțelege corect sensul literal al cuvintelor în context și al frazelor cu propoziții ample.
- identifică în mod corect informații esențiale, fapte de bază, termeni, detalii, evenimente, idei explicit formulate în text în mai multe părți independente/dependente.
- identifică în mod corect, în mod independent, informații implicit formulate, pe baza unor inferențe de tip cauză-efect, problemă-soluție și realizează predicții corecte asupra textelor citite.
- integrează corect mai multe părți ale unei secvențe textuale și face deducții pentru a identifica ideea principală, înțelegând relațiile logice/cronologice pe care le creează la nivelul întregului text;
- localizează corect informația de detaliu pentru a susține ideea centrală explicită/implicită.
- generalizează corect și conectează cuvintele-cheie și numeroase informații explicite și implicite pentru a înțelege mesajul global/tema
- formulează corect un răspuns personal, subliniind reacția emoțională, valorile, empatia prin raportare la sensul global al textului, la personaje, la idei particulare, realizând conexiuni relevante cu experiența personală.
- poate identifica și compara eficient atitudini/situații/ personaje/idei din text cu cele din experiența sa.
- reformulează original mesajul textului într-un răspuns creativ care demonstrează că a înțeles corect aspectele explicite și implicite, precum și detaliile textului.
- manifestă interes pentru lectură și relectură, având un scop precis și răspunzând finalităților impuse.
- este atent la toate personajele, la limbaj, la întâmplările importante, la conexiunea dintre idei/informații și detalii.
- citește cuvintele din text cu fluentă și intonație.
- are capacitatea de a-și adecva strategia de lectură la specificul diverselor texte/ tipare textuale.
- recunoaște cu ușurință și compară eficient ideile și atitudinile din diferite domenii/cu experiența personală.
- are o atitudine pozitivă, proactivă, având motivație și un scop clar în fața lecturii.

Domeniu: redactare.

Competența generală:

3. Redactarea textului scris de diverse tipuri

Competențe specifice:

- 3.1. Redactarea unui text scurt pe teme familiare, având în vedere etapele procesului de scriere și structurile specifice, pentru a comunica idei și informații sau pentru a relata experiențe trăite sau imaginate
- 3.2. Redactarea, individual și/sau în echipă, a unui text simplu, pe o temă familiară, cu integrarea unor imagini, desene, scheme.
- 3.3. Analizarea constantă a propriului scris/a unor texte diverse din punctul de vedere al corectitudinii, al lizibilității, al coerenței și al clarității.
- 3.4. Observarea atitudinilor manifestate în procesul redactării unui text, identificând aspectele care necesită îmbunătățire.

Conținuturi asociate:

Etapele scrierii: generarea ideilor, planificare, scriere

(a) descoperirea unor subiecte din universul familiar

(b) restrângerea unor teme la aspecte particulare

(c) încadrarea în subiect

- Prezentarea textului: scrisul de mână, așezarea în pagină; inserarea unor desene, grafice, fotografii, scheme
- Planul simplu de idei. Planul dezvoltat de idei
- Părțile textului: introducere, cuprins, încheiere; paragrafe
- Stil: corectitudine gramaticală, respectarea normelor ortografice și de punctuație

Tipuri de texte recomandate pentru activitățile de redactare:

(a) notițe

(b) texte narative: relatarea unor experiențe personale, narațiuni ficționale

(c) texte descriptive: autoportretul, descrierea unui loc, a unei ființe reale și/sau imaginare, a unui obiect real/imaginar

(d) texte explicative: definiții, scheme

Standarde de performanță

Competențe specifice	Standarde de performanță
3.1. Redactarea unui text scurt pe teme familiare, având în vedere etapele procesului de scriere și structurile specifice, pentru a comunica idei și informații sau pentru a relata experiențe trăite sau Imaginate.	Elevul descoperă singur subiecte interesante, semnificative din universul familiar, identificând numeroase aspecte particulare/detalii ale unor teme, surprinzând nuanțele, aspectele deosebite pe care le controlează cu precizie, demonstrând predispoziția pentru reflecție și aprofundare. Elevul redactează un text relevant în totalitate pentru subiect, coerent, conținând afirmații importante susținute de o varietate de idei, de fapte și perspective.
3.2. Redactarea, individual și/sau în echipă, a unui text simplu, pe o temă familiară, cu integrarea unor imagini, desene, scheme	Elevul participă eficient la activitatea de redactare în grup, asumându-și diferite roluri în echipă, pe care îl duce la îndeplinire eficient, utilizând imagini sugestive și noile tehnologii în redactarea textului.
3.3. Analizarea constantă a propriului scris/a unor texte diverse din punctul de vedere al corectitudinii, al lizibilității, al coerenței și al clarității.	Elevul își analizează independent scrisul, observând singur toate carențele în redactare, folosind un stil nuanțat, fără greșeli/erori în claritatea și logica propozițiilor și a frazelor.
3.4. Observarea atitudinilor manifestate în procesul redactării unui text, identificând aspectele care necesită îmbunătățire.	Elevul identifică aspectele care necesită îmbunătățite, având o atitudine pozitivă, proactivă și capacitatea de a-și alege strategia de redactare la specificul textului.

Competența specifică	Conținut	Note <5 Alertă – Nivel 1 remediere / recuperare	Note 5-6 Emergent – Nivel 2 dezvoltare
3.1. Redactarea unui text scurt pe teme familiare, având în vedere etapele procesului de scriere și structurile specifice, pentru a comunica idei și informații sau pentru a rela- ta experiențe trăite sau imaginate	<p>Etapele scrierii: generarea ideilor, planificare, scriere</p> <p>(a) descoperirea unor subiecte din universul familiar</p> <p>(b) restrângerea unor teme la aspecte particulare</p> <p>(c) încadrarea în subiect</p> <p>Planul simplu de idei. Planul dezvoltat de idei</p> <p>– Părțile textului: introducere, cuprins, încheiere; paragrafe</p> <p>(a) notițe</p> <p>(b) texte narative: relatarea unor experiențe personale, narăți- uni ficționale</p> <p>(c) texte descriptive: autoportre- tul, descrierea unui loc, a unei ființe reale și/ sau imaginare, a unui obiect real/imaginar</p> <p>(d) texte explica- tive: definiții, scheme</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Descoperă cu ajutor subiecte comune din uni- versul familiar. • Restrânge, cu ajutor, ideile la aspecte generale/ comune ale temei. • Textul redactat este irelevant pentru subiect și este vag, nu conține informații care să abordeze vreun aspect al subiectului. • Textul conține puține informații sau este lipsit de afirmații susținute de fapte. • Elevul nu oferă nicio dovadă credibilă, ceea ce demonstrează că nu a înțeles subiectul. • Parcurge cu ajutor permanent etapele redac- tării, dar nu respectă revizuirea conținutului și a formei. • Redactează cu sprijin permanent planul simplu de idei, respectând parțial ordinea apariției ide- ilor principale în text și confundă deseori ideile principale cu cele secundare. • Redactează cu sprijin permanent planul dez- voltat de idei, respectând parțial apariției ideilor principale în text și menționând numeroase idei secundare nerelevante. • Scrie o introducere care nu se focalizează asu- pra temei, oferind cu ajutor idei comune/vagi/ formulări stereotipe sau comentarii personale inadecvate. • Redactează cuprinsul textului cu numeroase erori, nerespectând succesiunea părților și ofer- ind continuitate unui număr mic de idei, pre- zentate cu numeroase sincope și divagații. • Redactează o încheiere cu idei care nu se află în legătură cu tema. • Folosește un număr mare de paragrafe dezvol- tate schematic și illogic sau, dimpotrivă, nu folo- sește deloc paragrafe. • Scrie notițe, selectând puține aspecte esențiale și transpunând ideile într-un mod neclar, haotic, care demonstrează carențe de înțelegere a firu- lui conducător al textului. • Relatează schematic o experiență reală sau imaginară comună, respectând două etape ale reprezentării narative: • Starea de echilibru • Transformarea care cuprinde forța perturbatoa- re (conflicte sau motive de natură interioară) și dinamica acțiunii (cu serii de acțiuni negradate) • Rezolvarea/forța echilibrantă • Starea finală 	<ul style="list-style-type: none"> • Descoperă singur subiecte comune, din universul familiar. • Restrânge, cu ajutor, ideile la două aspecte particula- re/detalii și la numeroase aspecte generale/comune ale temei. • Textul redactat este parțial relevant pentru subiect și este parțial coerent. • Textul conține afirmații care se potrivesc vag sau nu sunt susținute de fapte și sunt bazate pe niște infor- mații nesigure și / sau părtinitoare. • Textul este foarte scurt și conține aspecte legate de subiect care ar putea să nu fie importante, ceea ce demonstrează o înțelegere superficială a subiectului. • Parcurge cu ajutor permanent etapele redactării. • Redactează cu ajutor planul simplu de idei, respec- tând parțial ordinea apariției ideilor principale în text, confundă uneori ideile principale cu cele secundare. • Redactează cu ajutor planul dezvoltat de idei, res- pectând parțial apariției ideilor principale în text și menționând unele idei secundare care le completea- ză, dar și una/ două nerelevante. • Scrie singur o introducere care nu focalizează aten- ția spre tema aleasă, oferind idei comune/vagi/for- mulări stereotipe independente unele de altele. • Redactează cuprinsul textului cu ajutor respectând parțial succesiunea părților și oferind continuitate unui număr mediu de idei, prezentate cu anumite sincope cu câteva divagații. • Redactează singur o încheiere care oferă aparent co- erența întregului prin idei aflate în legătură parțială cu tema. • Folosește un număr mare de paragrafe, în care aceeași idee centrală se dezvoltă schematic,/se abate de la aceasta cu detalii nesemnificative, continuându-se în alte paragrafe, fără a se menține logica lor. • Scrie notițe, selectând puține aspecte esențiale și transpunând ideile într-un mod clar, parțial logic, care demonstrează carențe de înțelegere a firului condu- cător al textului. • Relatează schematic o experiență reală sau imagi- nară comună, respectând trei etape ale reprezentării narative: • Starea de echilibru • Transformarea care cuprinde forța perturbatoare (conflicte sau motive de natură interioară) și dinami- ca acțiunii (cu serii de acțiuni negradate) • Rezolvarea/forța echilibrantă • Starea finală

Note 7-8

Funcțional – Nivel 3
întărire / extindere

- Descoperă cu ajutor subiecte interesante și semnificative din universul familiar.

- Restrânge, cu ajutor, ideile la aspecte particulare/detalii, surprinzând aspectele deosebite, pe care le controlează, cu sprijin, acceptând ghidarea spre aprofundarea temei.

- Textul redactat este relevant și adecvat pentru subiect și are coerență.

- Textul conține afirmații oarecum importante (cu caracter universal), care se bazează pe mai mult de un singur fapt, mai mult de o perspectivă, care are legătură cu subiectul, ceea ce poate demonstra o bună înțelegere a subiectului.

- Parcurge cu ajutor ocazional toate etapele redactării.

- Redactează autonom planul simplu de idei, respectând parțial ordinea apariției ideilor principale în text.

- Redactează autonom planul dezvoltat de idei, respectând parțial apariției ideilor principale în text și menționând unele idei secundare care le completează.

- Scrie autonom o introducere care focalizează parțial atenția și interesul spre tema aleasă, oferind o imagine generală/contextul.

- Redactează cuprinsul textului autonom, respectând succesiunea părților și oferind continuitate și ritm unui număr mediu de idei, înlănțuite firesc și incluzând aspecte apropiate temei, cu câteva divagații.

- Redactează singur o încheiere care are un impact puternic asupra cititorului, oferind aparent coerență întregului prin idei aflate în legătură parțială cu tema.

- Folosește un număr mai mare de paragrafe decât cel necesar; dezvoltă o idee centrală și se succed coerent în cadrul textului.

- Scrie corect notițele, selectând anumite aspecte esențiale, reformulând părțile mai lungi, eliminând informațiile redundante și transpunând ideile într-un mod clar, logic și coerent, care demonstrează că a înțeles aproape integral firul conducător al textului.

- Relatează o experiență reală sau imaginară interesantă, respectând schematic etapele reprezentării narative:
- Starea de echilibru
- Transformarea care cuprinde forța perturbatoare (conflicte sau motive de natură interioară) și dinamica acțiunii (cu serii de acțiuni negradate)
- Rezolvarea/ forța echilibrantă
- Starea finală

Note 9-10

Integrat – Nivel 4
transferarea / aprofundare

- Descoperă singur subiecte interesante și semnificative din universul familiar.

- Restrânge singur ideile la numeroase aspecte particulare/detalii, surprinzând nuanțele, aspectele deosebite pe care le controlează cu precizie, demonstrând predispoziția pentru reflecție și aprofundare.

- Textul redactat este total relevant pentru subiect și are coerență, conținând afirmații importante susținute de o varietate de idei, de fapte și perspective, ceea ce demonstrează o înțelegere foarte bună a subiectului.

- Parcurge autonom toate etapele redactării.

- Redactează autonom planul simplu de idei, respectând ordinea apariției ideilor principale în text.

- Redactează autonom planul dezvoltat de idei, respectând ordinea apariției ideilor principale în text și menționând permanent ideile secundare care le completează.

- Scrie autonom o introducere care focalizează atenția și interesul spre tema aleasă și suscită curiozitatea, oferind o imagine generală/contextul.

- Redactează cuprinsul textului autonom și eficient respectând succesiunea părților și oferind continuitate și ritm unui număr optim de idei, înlănțuite firesc și incluzând doar aspecte apropiate temei.

- Redactează singur o încheiere care are un impact puternic asupra cititorului, oferind coerență întregului prin idei aflate în legătură totală cu tema.

- Folosește echilibrat paragrafe care dezvoltă unitar o singură idee centrală și se succed coerent în cadrul textului.

- Scrie corect și rapid notițele selectând esențialul, reformulând părțile mai lungi, eliminând informațiile redundante și transpunând ideile într-un mod clar, logic și coerent care demonstrează că a înțeles firul conducător al textului.

- Relatează o experiență reală/ imaginară interesantă respectând toate nuanțele etapelor reprezentării narative:
- Starea de echilibru
- Transformarea care cuprinde forța perturbatoare (conflicte sau motive de natură interioară) și dinamica acțiunii (cu serii de acțiuni negradate)
- Rezolvarea/forța echilibrantă
- Starea finală

		<ul style="list-style-type: none"> Redactează schematic un text descriptiv, fiind atent doar la un aspect al descriptivului; Aspectualizarea sau punerea în relație a obiectului descris și a părților și proprietăților acestuia. Punerea în relație, indicarea reperelor spațiale și temporale în care se situează obiectul descris; compararea acestuia cu alte obiecte de același fel. 	<ul style="list-style-type: none"> Redactează cu ajutor, dar schematic un text descriptiv, fiind atent parțial la liniile de dezvoltare ale descriptivului; Aspectualizarea sau punerea în relație a obiectului descris și a părților și proprietăților acestuia. Punerea în relație, indicarea reperelor spațiale și temporale în care se situează obiectul descris; compararea acestuia cu alte obiecte de același fel
		<ul style="list-style-type: none"> Scrie cu erori o definiție/schemă nerespectând caracteristicile. 	<ul style="list-style-type: none"> Scrie cu erori o definiție/schemă respectând parțial caracteristicile.
3.2. Redactarea, individual și/ sau în echipă, a unui text simplu, pe o temă familiară, cu integrarea unor imagini, desene, scheme.	inserarea unor desene, grafice, fotografii, scheme	<ul style="list-style-type: none"> Nu participă la activitatea de redactare în grup. Nu își asumă niciun rol în echipă. Nu redactează individual textul. Asociază textului o imagine oarecare, demonstrând că nu a înțeles mesajul textului. Nu utilizează noile tehnologii în redactarea textului. 	<ul style="list-style-type: none"> Participă pasiv la activitatea de redactare în grup. Acceptă un rol în echipă, fără a-l duce la îndeplinire. Redactează textul cu ajutor constant. Asociază, cu ajutor, o imagine textului, care completează parțial mesajul scriptic. Utilizează cu ajutor și, deseori, ineficient noile tehnologii în redactarea textului.
3.3. Analizarea constantă a propriului scris/a unor texte diverse din punctul de vedere al corectitudinii, al lizibilității, al coerenței și al clarității.	Prezentarea textului: scrisul de mână, așezarea în pagină; Stil: corectitudine gramaticală, respectarea normelor ortografice și de punctuație	<ul style="list-style-type: none"> Nu-și analizează propriul scris. Aplică inconsecvent, într-un text propriu, semnele de punctuație și de ortografie, doar la nivelul propoziției. Utilizează un lexic inadecvat cerinței. Folosește un stil inadecvat cerinței cu mai multe greșeli/erori în claritatea și logica propozițiilor și a frazelor. 	<ul style="list-style-type: none"> Își analizează scrisul, dar nu observă decât superficial carențele. Aplică, parțial corect, într-un text propriu, semnele de punctuație și de ortografie la nivelul propoziției și al frazei. Utilizează un lexic parțial adecvat cerinței. Folosește un stil parțial adecvat cerinței cu mai puține greșeli/erori în claritatea și logica propozițiilor și a frazelor.
		<p>Corectitudine gramaticală:</p> <ul style="list-style-type: none"> construcția corectă a enunțurilor; folosirea adecvată a conectorilor, a indicatorilor modali, temporali, de cauzalitate, utilizarea corectă a concordanței timpurilor, a relațiilor sintactice adecvate în propoziții și fraze, utilizarea acordurilor impuse de context; topică. 	<p>Lizibilitatea scrisului:</p> <ul style="list-style-type: none"> grafia; distanța dintre litere. distanța dintre cuvinte.
3.4. Observarea atitudinilor manifestate în procesul redactării unui text, identificând aspectele care necesită îmbunătățire.		<ul style="list-style-type: none"> Nu identifică aspectele care necesită îmbunătățite. Nu are capacitatea de a-și alege strategia de redactare la specificul textului/la tiparul textual. Are o atitudine pasivă și nu este motivat în fața redactării. 	<ul style="list-style-type: none"> Identifică, având nevoie de ajutor, puține aspecte care necesită îmbunătățite. Are o capacitate minimă de a-și alege strategia de redactare la specificul textului/la tiparul textual. Are o atitudine pasivă și este slab motivat în fața redactării.

<ul style="list-style-type: none"> Redactează independent, dar schematic un text descriptiv, fiind atent la liniile de dezvoltare ale descriptivului; Aspectualizarea sau punerea în relație a obiectului descris și a părților și proprietăților acestuia. Punerea în relație, indicarea reperelor spațiale și temporale în care se situează obiectul descris; compararea acestuia cu alte obiecte de același fel. 	<ul style="list-style-type: none"> Redactează independent și expresiv un text descriptiv, fiind atent la nuanțele liniilor de dezvoltare ale descriptivului; Aspectualizarea sau punerea în relație a obiectului descris și a părților și proprietăților acestuia. Punerea în relație, indicarea reperelor spațiale și temporale în care se situează obiectul descris; compararea acestuia cu alte obiecte de același fel.
<ul style="list-style-type: none"> Scrie o definiție/schemă respectând parțial caracteristicile. 	<ul style="list-style-type: none"> Scrie o definiție/schemă respectând în totalitate caracteristicile.
<ul style="list-style-type: none"> Participă relativ eficient la activitatea de redactare în grup. 	<ul style="list-style-type: none"> Participă eficient la activitatea de redactare în grup.
<ul style="list-style-type: none"> Își asumă un rol în echipă, pe care îl duce la îndeplinire cu ajutor. 	<ul style="list-style-type: none"> Își asumă un rol în echipă, pe care îl duce la îndeplinire eficient.
<ul style="list-style-type: none"> Redactează textul cu puțin sprijin. 	<ul style="list-style-type: none"> Redactează textul autonom și corect.
<ul style="list-style-type: none"> Asociază textului o imagine, care completează parțial mesajul scriptic/ care reflectă parțial mesajul. 	<ul style="list-style-type: none"> Asociază textului o imagine sugestivă, care completează mesajul scriptic/ care reflectă mesajul/ care nuanțează original tema textului.
<ul style="list-style-type: none"> Utilizează independent, dar parțial eficient noile tehnologii în redactarea textului. 	<ul style="list-style-type: none"> Utilizează independent și eficient noile tehnologii în redactarea textului.
<ul style="list-style-type: none"> Își analizează scrisul, observă unele curențe din redactare 	<ul style="list-style-type: none"> Își analizează independent scrisul, observând singur toate curențele în redactare.
<ul style="list-style-type: none"> Aplică, într-un text propriu, cu mici erori, semnele de punctuație și de ortografie la nivelul propoziției și al frazei. 	<ul style="list-style-type: none"> Aplică într-un text propriu toate semnele de punctuație și de ortografie la nivelul propoziției și al frazei.
<ul style="list-style-type: none"> Utilizează un lexic adecvat cerinței. 	<ul style="list-style-type: none"> Utilizează un lexic nuanțat.
<ul style="list-style-type: none"> Folosește un stil adecvat cerinței cu 1-2 greșeli/erori în claritatea și logica propozițiilor și a frazelor. 	<ul style="list-style-type: none"> Folosește un stil nuanțat, fără greșeli/erori în claritatea și logica propozițiilor și a frazelor.

În analiza propriului scris, se vor lua în considerare:

	<p>Așezarea corectă în pagină:</p> <ul style="list-style-type: none"> - titlu; - margine; - alienate; - textul se încadrează în pagină lăsând spații albe în susul și în josul paginii; - rândurile au aceeași dimensiune și se lasă suficient spațiu între rânduri; - există echilibru în așezarea în pagină. 	<p>Coerență:</p> <ul style="list-style-type: none"> - enunțurile sunt puse în relație; - ordine temporală; - relații cauzale; - coerență tematică (lexic specific). 	<p>Claritatea:</p> <ul style="list-style-type: none"> - utilizarea unui lexic adecvat; - enunțuri transparente, idei explicite; - relații logice între propoziții și fraze.
<p>necesită</p>	<ul style="list-style-type: none"> Identifică, având nevoie de ajutor, numeroase aspecte de același tip, care necesită îmbunătățite. 	<ul style="list-style-type: none"> Identifică autonom numeroase aspecte diferite care necesită îmbunătățite. 	
<p>necesită ajutor, al.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Are capacitatea de a-și adecva cu anumite inadvertențe strategia de redactare la specificul textului/la tiparul textual. 	<ul style="list-style-type: none"> Are capacitatea de a-și adecva strategia de redactare la specificul textului/la tiparul textual. 	
	<ul style="list-style-type: none"> Are o atitudine pozitivă, proactivă, având o motivație extrinsecă în fața redactării. 	<ul style="list-style-type: none"> Are o atitudine pozitivă, proactivă, având o motivație și un scop clar în fața redactării. 	

Domeniul de conținut: elemente de construcție a comunicării

Competența generală:

4. Utilizarea corectă, adecvată și eficientă a limbii în procesul comunicării orale și scrise

Competențe specifice:

- 4.1 Utilizarea achizițiilor sintactice și morfologice de bază ale limbii române standard pentru înțelegerea și exprimarea corectă a intențiilor comunicative
- 4.2. Aplicarea achizițiilor lexicale și semantice de bază, în procesul de înțelegere și de exprimare corectă a intențiilor comunicative
- 4.3. Monitorizarea propriei pronunții și scrieri și a pronunției și scrierii celorlalți, valorificând achizițiile fonetice de bază
- 4.4. Respectarea normelor ortografice și ortoepice în utilizarea structurilor fonetice, lexicale și sintactico-morfologice în interacțiunea verbală
- 4.5. Utilizarea competenței lingvistice în corelație cu gândirea logică/analogică, în procesul de învățare pe tot parcursul vieții

Conținuturi asociate:

Gramatică

- Enunțul. Punctuația enunțului
- Enunțuri asertive, interogative, exclamative, imperative
- Propoziția simplă. Propoziția dezvoltată
- Propoziția afirmativă. Propoziția negativă
- Predicatul verbal
- Subiectul exprimat (simplu și multiplu). Acordul predicatului cu subiectul
- Atributul
- Verbul (flexiunea verbului în raport cu numărul, persoana, modul și timpul). Moduri verbale: indicativul și imperativul. Timpurile modului indicativ. Timpuri simple și compuse. Structura timpurilor compuse: verbe auxiliare (*a fi, a avea, a vrea*) și forme verbale nepersonale (infinitivul, participiul)
- Substantivul: genul, numărul. Tipuri de substantive: comun, propriu. Categoria determinării: articolul (hotărât, nehotărât). Posibilități combinatorii ale substantivului (substantiv+ atribut). Prepoziția
- Pronumele. Tipuri de pronume: pronumele personal, de politețe (flexiunea pronumelui personal în raport cu persoana, numărul, genul)
- Adjectivul. Gradele de comparație. Articolul demonstrativ. Acordul adjectivului cu substantivul
- Numeralul. Tipuri de numeral (cardinal, ordinal). Aspecte normative

Ortoepie și ortografie

- Alfabetul limbii române. Ordonarea cuvintelor după criteriul alfabetic. Dicționarul. Articolul de dicționar
- Tipuri de sunete: Vocală. Consoană. Semivocală
- Corespondența sunet-literă
- Silaba
- Accentul (aplicativ)

Vocabular

- Cuvântul, unitate de bază a vocabularului
- Cuvântul și contextul; forma și sensul cuvintelor
- Categoriile semantice: sinonime, antonime
- Câmpul lexical

Variație stilistică

- Limba standard. Normă și abatere
- Istoria cuvintelor – variații ale formei și ale sensului în timp

Standarde de performanță

Competențe specifice	Standard de performanță
4.1. Utilizarea achizițiilor sintactice și morfologice de bază ale limbii române standard pentru înțelegerea și exprimarea corectă a intențiilor comunicative	Elevul deține cunoștințele (factice și procedurale) sintactice și morfologice de bază de care are nevoie pentru descifrarea diferitelor tipuri de mesaje și a intențiilor de comunicare diverse și pentru transmiterea unui mesaj adecvat intenției sale de comunicare. Elevul transmite corect mesajul adecvat intenției sale de comunicare, utilizând enunțuri corecte din punct de vedere sintactic și morfologic
4.2. Aplicarea achizițiilor lexicale și semantice de bază, în procesul de înțelegere și de exprimare corectă a intențiilor comunicative	Elevul cunoaște și utilizează corect cuvintele, din punct de vedere semantic, lexical, în receptare și în transmiterea mesajului propriu sau al altcuiva, adecvat intențiilor de comunicare Elevul conștientizează intenția de comunicare, cu scopul de a provoca un anumit efect asupra receptorului
4.3. Monitorizarea propriei pronunții și scrieri și a pronunției și scrierii celorlalți, valorificând achizițiile fonetice de bază	Elevul pronunță și scrie corect cuvintele pe care le utilizează în înțelegerea și exprimarea corectă a mesajului
4.4. Respectarea normelor ortografice și ortoepice în utilizarea structurilor fonetice, lexicale și sintactico-morfologice în interacțiunea verbală	Elevul respectă normele de ortografie și ortoepice din punct de vedere fonetic, lexical, morfologic și sintactic în transmiterea de mesaje
4.5. Utilizarea competenței lingvistice în corelație cu gândirea logică/analogică, în procesul de învățare pe tot parcursul vieții	Elevul identifică intenția de comunicare, valorificând achizițiile lingvistice, poate analiza critic în funcție de intenția de comunicare mesajul receptat și mesajul transmis

Competența specifică

Conținut

Note <5

Alertă – Nivel 1
remediere / recuperare

Note 5-6

Emergent – Nivel 2
dezvoltare

4.1. Utilizarea achizițiilor sintactice și morfologice de bază ale limbii române standard pentru înțelegerea și exprimarea corectă a intențiilor comunicative

Gramatică

- Enunțul. Punctuația enunțului
- Enunțuri asertive, interogative, exclamative, imperative
- Propoziția simplă. Propoziția dezvoltată
- Propoziția afirmativă. Propoziția negativă

- Recunoaște propozițiile simple cu ajutor și nu diferențiază tipurile de enunțuri.

- Înțelege cu ajutor enunțuri scurte și propoziții simple.

- Alcătuiește, cu ajutor, după un model dat, enunțuri simple pentru a transmite mesaje scurte/exprima nevoi primare, familiare, cu scopul de a cere sau de a oferi informații pe teme familiare.

- Nu identifică subiectul multiplu/predicatul verbal.

- Alcătuiește propoziții simple, cu subiect simplu.

- Realizează, acordul dintre subiect și predicat cu numeroase erori/ nu realizează acordul.

- Nu alcătuiește propoziții dezvoltate.

- Face confuzii deseori între atribut și alte părți de propoziție.

- Identifică rar, cu ajutor, atribute care au ca termen regent substantive care exprimă obiecte, lucruri, persoane și fenomene ale naturii.

- Recunoaște propozițiile simple și diferențiază cu ajutor tipurile de enunțuri.

- Înțelege singur enunțuri scurte și propoziții simple.

- Alcătuiește enunțuri simple pentru a transmite mesaje scurte/pentru a exprima nevoi primare, familiare, cu scopul de a cere sau de a oferi informații pe teme familiare.

- Identifică, având erori, subiectul simplu/multiplu/ predicatul verbal.

- Alcătuiește cu ajutor și cu puține erori propoziții simple, cu subiect simplu și cu subiect multiplu.

- Realizează acordul dintre subiectul simplu și predicat, cu puține erori, iar între subiectul multiplu și predicat doar cu ajutor.

- Alcătuiește cu sprijin propoziții dezvoltate.

- Face confuzii uneori între atribut și alte părți de propoziție.

- Identifică, având nevoie de ajutor, atribute care au ca termen regent substantive care exprimă obiecte, lucruri, persoane, fenomene ale naturii și vag, cu ajutor, substantive masive, abstracte.

- Predicatul verbal
- Subiectul exprimat (simplu și multiplu). Acordul predicatului cu subiectul
- Atributul

- Identifică unele atribute exprimate prin adjective, dar nu și pe cele exprimate prin alte părți de vorbire.

- Identifică cu ajutor verbele de acțiune și cu dificultate verbele de stare.

- Utilizează cu erori verbele uzuale, frecvente, cu flexiune regulată, în propoziții scurte.

- Face confuzii între timpurile și modurile verbale.

- Utilizează parțial corect, cu multe erori, timpurile modului indicativ și concordanța timpurilor în enunțuri simple sau texte scurte.

- Nu cunoaște structura timpurilor compuse.

- Nu scrie corect timpurile compuse și nu face distincția dintre verb auxiliar și verb predicativ.

- Confundă formele verbale nepersonale și verbele la timpurile modului indicativ.

- Identifică atribute exprimate prin adjective, dar cu erori cele exprimate prin alte părți de vorbire.

- Identifică verbele de acțiune, cu dificultate verbele de stare sau care exprimă evenimente.

- Utilizează parțial corect verbele uzuale, frecvente, cu flexiune regulată, în propoziții simple și dezvoltate sau în enunțuri complexe.

- Utilizează parțial corect modul indicativ și modul imperativ, în acord cu intenția de comunicare.

- Utilizează parțial corect timpurile modului indicativ și concordanța timpurilor în enunțuri complexe sau texte scurte.

- Recunoaște, cu ajutor, structura timpurilor compuse.

- Scrie corect timpurile compuse și nu face distincția dintre verb auxiliar și verb predicativ.

- Confundă des formele verbale nepersonale și verbele la timpurile modului indicativ.

Note 7-8

Funcțional – Nivel 3
întărire / extindere

- Recunoaște propozițiile simple și diferențiază fără sprijin unele tipuri de enunțuri.
- Înțelege enunțuri scurte, simple și, parțial, cu ajutor, enunțuri complexe și propoziții simple și dezvoltate.
- Alcătuiește enunțuri simple și, cu ajutor, enunțuri complexe pentru a transmite mesaje/ exprima diferite nevoi, pe teme familiare, cu scopul de a cere sau de a oferi informații pe teme familiare sau de a persuadea, de a-și susține opinia etc.
- Identifică subiectul simplu, subiectul multiplu nedespărțit de alte cuvinte/ predicatul verbal.
- Alcătuiește cu ajutor, dar corect, propoziții simple, cu subiect simplu și cu subiect multiplu.
- Realizează acordul dintre subiectul simplu și predicat, cu ajutor, între subiectul multiplu și predicat.
- Alcătuiește propoziții dezvoltate.
- Face confuzii rar între atribut și alte părți de propoziție.
- Identifică singur attribute care au ca termen regent substantive care exprimă obiecte, lucruri, persoane, fenomene ale naturii și vag, cu ajutor, substantive masive, abstracte, provenite din verbe.
- Identifică attribute exprimate prin substantive, dar cu erori cele exprimate prin alte părți de vorbire.
- Identifică cu puține erori verbele de acțiune, verbele de stare sau care exprimă evenimente.
- Utilizează parțial corect verbele, cu flexiune regulată și neregulată, în propoziții simple și dezvoltate sau în enunțuri complexe.
- Utilizează corect modul indicativ și, parțial, modul imperativ, în acord cu intenția de comunicare.
- Utilizează corect timpurile modului indicativ și, parțial corect, concordanța timpurilor în enunțuri complexe sau texte scurte și mai lungi/ simple și complexe.
- Recunoaște uneori structura timpurilor compuse.
- Scrie corect timpurile compuse și face distincția dintre verb auxiliar și verb predicativ.
- Confundă rar formele verbale nepersonale și verbele la timpurile modului indicativ.

Note 9-10

Integrat – Nivel 4
transferarea / aprofundare

- Recunoaște propozițiile simple și diferențiază toate tipurile de enunțuri.
- Înțelege enunțuri simple și enunțuri complexe, propoziții dezvoltate.
- Alcătuiește enunțuri simple și complexe pentru a transmite mesaje și pentru a exprima nevoi, pe teme familiare și nefamiliare, cu scopul de a cere sau de a oferi informații pe teme familiare sau de a persuadea, de a-și susține opinia, de a-și exprima un punct critic de vedere, un răspuns personal etc.
- Identifică subiectul simplu, subiectul multiplu, inclusiv pe cel desprărit/predicatul verbal.
- Alcătuiește singur și corect propoziții simple, cu subiect simplu și cu subiect multiplu.
- Realizează acordul dintre subiectul simplu și predicat, între subiectul multiplu și predicat.
- Alcătuiește propoziții dezvoltate inclusiv cu subiect multiplu.
- Nu face confuzii între atribut și alte părți de propoziție.
- Identifică singur attribute care au ca termen regent substantive care exprimă obiecte, lucruri, persoane, fenomene ale naturii, substantive masive, abstracte, provenite din verbe, pronume etc.
- Identifică attribute exprimate prin orice parte de vorbire. (nu face referire la atributul exprimat prin numeral, adverb, interjecție).
- Identifică verbele de acțiune, verbele de stare sau care exprimă evenimente.
- Utilizează corect verbele cu flexiune regulată și neregulată, în propoziții simple și dezvoltate sau în enunțuri complexe.
- Utilizează corect modul indicativ și modul imperativ, în acord cu intenția de comunicare.
- Utilizează corect timpurile modului indicativ și realizează corect concordanța timpurilor în enunțuri complexe sau texte scurte și mai lungi/ simple și complexe.
- Recunoaște structura timpurilor compuse.
- Scrie corect timpurile compuse, inclusiv ale verbelor neregulate, și face distincția dintre verb auxiliar și verb predicativ.
- Distinge formele verbale nepersonale de modurile și verbele la timpurile modului indicativ (inclusiv infinitivul fără particula „a”).

		<ul style="list-style-type: none"> Nu distinge verbele predicative de verbele auxiliare 	<ul style="list-style-type: none"> Distinge cu ajutor verbele predicative de verbele auxiliare, în vederea exprimării clare și corecte a mesajului transmis sau a receptării mesajului.
<ul style="list-style-type: none"> Verbul (flexiunea verbului în raport cu numărul, persoana, modul și timpul). Moduri verbale: indicativul și imperativul. Timpurile modului indicativ. Timpuri simple și compuse. Structura timpurilor compuse: verbe auxiliare (<i>a fi, a avea, a vrea</i>) și forme verbale nepersonale (infinitivul, participiul) 	<ul style="list-style-type: none"> Transmite cu dificultate mesajul, utilizând frecvent greșit verbele din perspectiva flexiunii, iar mesajul este înțeles cu dificultate. 	<ul style="list-style-type: none"> Transmite un mesaj, utilizând parțial corect verbele din perspectiva flexiunii, dar mesajul poate fi înțeles. 	
<ul style="list-style-type: none"> Substantivul: genul, numărul. Tipuri de substantive: comun, propriu. Categoria determinării: articolul (hotărât, nehotărât). Posibilități combinatorii ale substantivului (substantiv+atribut). Prepoziția 	<ul style="list-style-type: none"> Identifică parțial substantivele care exprimă ființe, lucruri, fenomene, dar nu și substantivele care denumesc acțiuni, stări, însușiri, relații. 	<ul style="list-style-type: none"> Identifică parțial substantivele care exprimă ființe, lucruri, fenomene, cu dificultate substantivele care denumesc acțiuni, stări, însușiri, relații. 	
	<ul style="list-style-type: none"> Utilizează greșit flexiunea substantivului în comunicare. 	<ul style="list-style-type: none"> Utilizează rareori greșit flexiunea substantivelor regulate în comunicare. 	
	<ul style="list-style-type: none"> Nu distinge tipurile de articol și informația semantică pe care o dețin acestea, face confuzii între substantivele articulate și cele nearticulate. 	<ul style="list-style-type: none"> Distinge cu dificultate, cu ajutor tipurile de articol și informația semantică pe care o dețin acestea, face confuzii între substantivele articulate și cele nearticulate. 	
	<ul style="list-style-type: none"> Utilizează parțial corect substantivul când este centru de grup, dar nu și când este adjunct. 	<ul style="list-style-type: none"> Utilizează corect substantivul când este centru de grup, dar nu și când este adjunct. 	
	<ul style="list-style-type: none"> Utilizează parțial corect prepozițiile în structuri simple, familiare. 	<ul style="list-style-type: none"> Utilizează corect prepozițiile în structuri simple, familiare și parțial corect în structuri mai complexe, dar familiare/uzuale/des întâlnite. 	
	<ul style="list-style-type: none"> Realizează parțial corect selecția adjuncțiilor substantivelor concrete, dar nu și pentru cele abstracte. 	<ul style="list-style-type: none"> Realizează corect selecția adjuncțiilor substantivelor concrete și parțial corect, cu ajutor, pentru cele abstracte. 	
<ul style="list-style-type: none"> Pronumele. Tipuri de pronume: pronumele personal, de politețe (flexiunea pronumelui personal în raport cu persoana, numărul, genul) 	<ul style="list-style-type: none"> Identifică pronumele personale forme accentuate și unele pronumele de politețe. 	<ul style="list-style-type: none"> Identifică pronumele personale forme clitice și pronumele de politețe, cu dificultate. 	
	<ul style="list-style-type: none"> Utilizează cu greșeli frecvente pronumele personale și de politețe în comunicare. 	<ul style="list-style-type: none"> Utilizează cu unele greșeli pronumele personale și de politețe în comunicare. 	
<ul style="list-style-type: none"> Adjectivul. Gradele de comparație. Articolul demonstrativ. Acordul adjectivului cu substantivul 	<ul style="list-style-type: none"> Identifică parțial adjectivele și doar la gradul pozitiv. 	<ul style="list-style-type: none"> Identifică parțial adjectivele și gradele de comparație ale acestora. 	
	<ul style="list-style-type: none"> Utilizează cu greșeli frecvente adjectivul. 	<ul style="list-style-type: none"> Utilizează cu greșeli adjectivul, în special adjectivele invariabile. 	
	<ul style="list-style-type: none"> Realizează foarte rar acordul dintre adjectiv și substantivul determinat. 	<ul style="list-style-type: none"> Realizează acordul dintre adjectiv și substantivul determinat, dar cu greșeli. 	
<ul style="list-style-type: none"> Numeralul. Tipuri de numeral (cardinal, ordinal). Aspecte normative 	<ul style="list-style-type: none"> Identifică parțial corect numeralul cardinal dintr-un context. 	<ul style="list-style-type: none"> Identifică în mod corect numeralul cardinal și cu erori numeralul ordinal (confuzie între elementele componente). 	
	<ul style="list-style-type: none"> Utilizează cu greșeli frecvente numeralul în comunicare. 	<ul style="list-style-type: none"> Utilizează cu greșeli frecvente numeralul ordinal în comunicare. 	

<ul style="list-style-type: none"> • Distinge verbele predicative de verbele auxiliare, în vederea exprimării clare și corecte a mesajului transmis sau a receptării mesajului. 	<ul style="list-style-type: none"> • Distinge verbele predicative de verbele auxiliare, în vederea exprimării clare și corecte a mesajului transmis sau a receptării mesajului.
<ul style="list-style-type: none"> • Transmite un mesaj adecvat situației de comunicare, utilizând parțial corect verbele din perspectiva flexiunii. 	<ul style="list-style-type: none"> • Transmite un mesaj clar, nuanțat, adecvat situației de comunicare, utilizând corect verbele din perspectiva flexiunii și a intenției de comunicare.
<ul style="list-style-type: none"> • Identifică fără probleme substantivele care exprimă ființe, lucruri, fenomene, cu ajutorul substantivele care denumesc acțiuni, stări, însușiri, relații. 	<ul style="list-style-type: none"> • Identifică fără probleme substantivele care exprimă ființe, lucruri, fenomene, acțiuni, stări, însușiri, relații
<ul style="list-style-type: none"> • Utilizează corect în comunicare flexiunea substantivelor regulate și, parțial corect, a substantivelor neregulate. 	<ul style="list-style-type: none"> • Utilizează corect în comunicare flexiunea substantivelor regulate și neregulate.
<ul style="list-style-type: none"> • Distinge cu ajutorul tipurilor de articol și informația semantică pe care o dețin acestea, face rar confuzii între substantivele articulate și cele nearticulate. 	<ul style="list-style-type: none"> • Distinge tipurile de articol și informația semantică pe care o dețin acestea, precum și substantivele articulate de cele nearticulate.
<ul style="list-style-type: none"> • Utilizează corect substantivul când este centru de grup, parțial corect când este adjunct. 	<ul style="list-style-type: none"> • Utilizează corect substantivul atât ca centru de grup, cât și ca adjunct.
<ul style="list-style-type: none"> • Utilizează corect prepozițiile în structuri simple, familiare și parțial corect în structuri mai complexe și nefamiliare. 	<ul style="list-style-type: none"> • Utilizează corect prepozițiile atât în structuri simple, familiare, cât și în structuri complexe și nefamiliare.
<ul style="list-style-type: none"> • Realizează corect selecția adjuncțiilor substantivelor concrete și parțial corect, fără ajutor, pentru cele abstracte. 	<ul style="list-style-type: none"> • Realizează corect selecția adjuncțiilor substantivelor concrete și abstracte.
<ul style="list-style-type: none"> • Identifică pronumele personale și parțial pronumele de politețe. 	<ul style="list-style-type: none"> • Identifică pronumele personale și pronumele de politețe.
<ul style="list-style-type: none"> • Utilizează cu rare greșeli pronumele personale și de politețe în comunicare. 	<ul style="list-style-type: none"> • Utilizează corect pronumele personale și de politețe în comunicare.
<ul style="list-style-type: none"> • Identifică adjectivele și parțial gradele de comparație ale acestora. 	<ul style="list-style-type: none"> • Identifică adjectivele și gradele de comparație ale acestora.
<ul style="list-style-type: none"> • Utilizează cu unele greșeli adjectivul, în special adjectivele invariabile și neologice. 	<ul style="list-style-type: none"> • Utilizează corect adjectivul în comunicare, inclusiv adjectivele invariabile și neologice.
<ul style="list-style-type: none"> • Realizează acordul dintre adjectiv și substantivul determinat, dar cu greșeli în cazul adjectivelor mai rar utilizate sau a celor neologice. 	<ul style="list-style-type: none"> • Realizează acordul dintre adjectiv și substantivul determinat.
<ul style="list-style-type: none"> • Identifică în mod corect numeralul cardinal și parțial corect numeralul ordinal. 	<ul style="list-style-type: none"> • Identifică independent și corect numeralul cardinal și ordinal.
<ul style="list-style-type: none"> • Utilizează cu puține greșeli numeralul în comunicare. 	<ul style="list-style-type: none"> • Utilizează corect numeralul în comunicare.

4.2. Aplicarea achizițiilor lexicale și semantice de bază, în procesul de înțelegere și de exprimare corectă a intențiilor comunicative

Vocabular

- Cuvântul, unitate de bază a vocabularului
- Categorii semantice: sinonime, antonime
- Câmpul lexical

- Elevul cunoaște puține cuvinte din fondul principal de cuvinte și le utilizează făcând greșeli frecvente din punct de vedere semantic, lexical, în receptarea și transmiterea mesajului propriu sau al altcuiva, adecvat intențiilor de comunicare.

- Elevul cunoaște cuvintele din fondul principal de cuvinte, dar le utilizează făcând greșeli frecvente din punct de vedere semantic, lexical, în receptarea și transmiterea mesajului propriu sau al altcuiva, adecvat intențiilor de comunicare.

- nu identifică sinonimele cuvintelor.

- Identifică, având nevoie de sprijin, sinonimele cuvintelor.

- nu identifică antonimele cuvintelor.

- identifică cu sprijin antonimele cuvintelor.

- nu conștientizează corelația dintre câmpul lexical utilizat și intenția de comunicare.

- conștientizează cu ajutorul corelația dintre câmpul lexical utilizat și intenția de comunicare.

4.3. Monitorizarea propriei pronunții și scrierii și a pronunției și scrierii celorlalți, valorificând achizițiile fonetice de bază

Tipuri de sunete: Vocală. Consoană. Semivocală

- Corespondența sunet-literă
- Silaba
- Accentul (aplicativ)

- Pronunță cu greșeli frecvente de accent cuvinte din fondul principal de cuvinte.

- Pronunță cu greșeli frecvente de accent cuvintele, în special cuvintele din masa vocabularului.

- Scrie cu multe greșeli cuvintele pe care le utilizează în înțelegerea și în exprimarea corectă a mesajului.

- Scrie cu unele greșeli cuvintele pe care le utilizează în înțelegerea și exprimarea corectă a mesajului.

- Realizează rareori corespondența sunet-literă doar atunci când corespondența este de 1 la 1.

- Realizează cu unele greșeli corespondența sunet-literă atunci când corespondența este de 1 la 1 și cu multe greșeli în cazul literelor care redau mai multe sunete.

- Nu distinge toate tipurile de sunete.

- Distinge, cu ajutorul, tipurile de sunete.

- Nu își adecvează intonația în funcție de intenția de comunicare.

- Își adecvează uneori intonația în funcție de intenția de comunicare.

4.4. Respectarea normelor ortografice și ortoepice în utilizarea structurilor fonetice, lexicale și sintactico-morfologice în interacțiunea verbală

– Aspecte normative privind diferitele categorii morfologice, flexiunea diferitelor cuvinte

- Respectă foarte rar normele de ortografie și ortoepice, din punct de vedere fonetic, lexical, morfologic și sintactic în transmiterea de mesaje.

- Respectă parțial, cu unele greșeli, normele de ortografie și ortoepice, din punct de vedere fonetic, lexical, morfologic și sintactic în transmiterea de mesaje.

- Face greșeli frecvente din punct de vedere fonetic, lexical, morfologic și, întotdeauna, din punct de vedere sintactic în transmiterea de mesaje.

- Face unele greșeli din punct de vedere fonetic, lexical, morfologic și, deseori, din punct de vedere sintactic în transmiterea de mesaje.

4.5. Utilizarea competenței lingvistice în corelație cu gândirea logică/analogică, în procesul de învățare pe tot parcursul vieții

Variație stilistică

- Limba standard. Normă și abatere
- Istoria cuvintelor – variații ale formei și ale sensului în timp
- Cuvântul și contextul; forma și sensul cuvintelor

- identifică rar și cu ajutorul intenția de comunicare, fără a valorifica achizițiile lingvistice; identificarea se face preponderent intuitiv.

- identifică rar intenția de comunicare, valorificând achizițiile lingvistice; identificarea se face preponderent intuitiv.

- Nu analizează mesajul receptat și mesajul transmis, în funcție de intenția de comunicare și nu realizează analogii.

- Analizează, cu ajutorul, mesajul receptat și mesajul transmis, în funcție de intenția de comunicare, dar nu realizează analogii.

- Transmite un mesaj cu unele greșeli, având foarte des exprimări cu anacolut, nu are proprietatea termenilor.

- Transmite un mesaj cu unele greșeli, având exprimări cu anacolut și deține vag proprietatea termenilor.

<ul style="list-style-type: none"> • Elevul cunoaște cuvintele din fondul principal de cuvinte și utilizează cu unele greșeli cuvintele, din punct de vedere semantic, lexical, în receptarea și transmiterea mesajului propriu sau al altcuiva, adecvat intențiilor de comunicare. 	<ul style="list-style-type: none"> • Elevul cunoaște cuvintele din fondul principal de cuvinte și utilizează corect cuvintele, din punct de vedere semantic, lexical, în receptarea și transmiterea mesajului propriu sau al altcuiva, adecvat intențiilor de comunicare.
<ul style="list-style-type: none"> • identifică autonom câte un sinonim al cuvintelor, dar nu întotdeauna contextualizat. 	<ul style="list-style-type: none"> • identifică singur sinonime contextualizate.
<ul style="list-style-type: none"> • identifică autonom câte un antonim al cuvintelor, dar nu întotdeauna contextualizat. 	<ul style="list-style-type: none"> • identifică singur antonime contextualizate.
<ul style="list-style-type: none"> • conștientizează parțial autonom corelația dintre câmpul lexical utilizat și intenția de comunicare. 	<ul style="list-style-type: none"> • conștientizează autonom corelația dintre câmpul lexical și intenția de comunicare, cu scopul de a provoca un anumit efect asupra receptorului.
<ul style="list-style-type: none"> • Pronunță parțial corect, cu unele greșeli de accent cuvintele din masa vocabularului. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pronunță și scrie corect cuvintele pe care le utilizează în înțelegerea și exprimarea corectă a mesajului.
<ul style="list-style-type: none"> • Scrie rareori greșit cuvintele pe care le utilizează în înțelegerea și exprimarea corectă a mesajului. 	<ul style="list-style-type: none"> • Scrie corect cuvintele pe care le utilizează în înțelegerea și exprimarea corectă a mesajului.
<ul style="list-style-type: none"> • Realizează corect corespondența atunci când corespondența este de 1 la 1 și cu unele greșeli în cazul literelor care redau mai multe sunete. 	<ul style="list-style-type: none"> • Realizează corect corespondența sunet-literă, în toate situațiile.
<ul style="list-style-type: none"> • Distinge independent, parțial corect tipurile de sunete. 	<ul style="list-style-type: none"> • Distinge corect toate tipurile de sunete.
<ul style="list-style-type: none"> • Își adecvează deseori intonația în funcție de intenția de comunicare. 	<ul style="list-style-type: none"> • Își adecvează întotdeauna intonația în funcție de intenția de comunicare.
<ul style="list-style-type: none"> • Respectă deseori, cu puține greșeli, normele de ortografie și ortoepice din punct de vedere fonetic, lexical, morfologic și sintactic în transmiterea de mesaje. 	<ul style="list-style-type: none"> • Respectă în totalitate normele de ortografie și ortoepice din punct de vedere fonetic, lexical, morfologic și sintactic în transmiterea de mesaje.
<ul style="list-style-type: none"> • Face unele greșeli din punct de vedere fonetic, lexical, morfologic și sintactic în transmiterea de mesaje. 	<ul style="list-style-type: none"> • Transmite mesaje corecte din punct de vedere fonetic, lexical, morfologic și sintactic.
<ul style="list-style-type: none"> • identifică parțial corect intenția de comunicare, valorificând achizițiile lingvistice; identificarea se face preponderent aplicativ. 	<ul style="list-style-type: none"> • identifică corect intenția de comunicare, valorificând achizițiile lingvistice.
<ul style="list-style-type: none"> • Analizează critic, prin ghidare, mesajul receptat și mesajul transmis, în funcție de intenția de comunicare. 	<ul style="list-style-type: none"> • Analizează critic și independent mesajul receptat și mesajul transmis, în funcție de intenția de comunicare.
<ul style="list-style-type: none"> • Transmite un mesaj clar, având proprietatea termenilor, dar are unele greșeli. 	<ul style="list-style-type: none"> • Transmite un mesaj corect, clar, având proprietatea termenilor.

Competența generală:

5. Exprimarea identității lingvistice și culturale proprii în context național și internațional

Competențe specifice:

5.1. Asocierea unor experiențe proprii de viață și de lectură cu acelea provenind din alte culturi.

5.2. Identificarea unor valori culturale promovate în textele autorilor români din diferite perioade istorice.

Domeniu: identitate culturală

Conținuturi asociate:

- Identitate personală – identitate națională – diversitate culturală și lingvistică.
- Carte românească de învățătură: de la prima carte tipărită la cartea digital.
- Modele comportamentale în legende greco-romane.

Standard de performanță

Competențe specifice	Standard de performanță
5.1. Asocierea unor experiențe proprii de viață și de lectură cu acelea provenind din alte culturi.	Elevul asociază experiențele de viață și de lectură, prezentând dinamica dintre identitatea personală și cea națională, demonstrând o înțelegere complexă a problematicii interculturale, a diversității culturale și lingvistice.
5.2. Identificarea unor valori culturale promovate în textele autorilor români din diferite perioade istorice.	Elevul identifică numeroase roluri ale cărții de-a lungul timpului, modele comportamentale în legende și valori culturale în textele diferiților autori, având o atitudine de respect față de valori.

Descriptori

Competența specifică	Conținut	Note <5 Alertă – Nivel 1 remediere / recuperare	Note 5-6 Emergent – Nivel 2 dezvoltare
5.1. Asocierea unor experiențe proprii de viață și de lectură cu acelea provenind din alte culturi.	Identitate personală – identitate națională – diversitate culturală și lingvistică.	<ul style="list-style-type: none"> Nu investighează perspective asupra identității personale și naționale. Nu identifică relația dintre identitatea personală și cea națională. Nu achiziționează cunoștințe privind diversitatea culturală. Identifică, având nevoie de ajutor, o experiență comună de viață asemănătoare cu una din alte culturi. Are o atitudine ezitantă față de diversitatea culturală și față de oameni. 	<ul style="list-style-type: none"> Investighează cu sprijin problematica identității personale și naționale. Identifică greu, cu sprijin permanent, relația dintre identitatea personală și cea națională. Achiziționează cu sprijin cunoștințe privind diversitatea culturală și lingvistică. Identifică, uneori independent, o experiență de viață comună/general de viață cu una din alte culturi. Are o atitudine pozitivă, de respect, față de diversitatea culturală și față de oameni.
5.2. Identificarea unor valori culturale promovate în textele autorilor români din diferite perioade istorice.	Carte românească de învățătură: de la prima carte tipărită la cartea digital. – Modele comportamentale în legende greco-romane	<ul style="list-style-type: none"> Nu identifică rolul cărții de-a lungul timpului. Identifică ghidat modele comportamentale în legende, dar nu le raportează la valori, la elemente de referință interculturală. Identifică ghidat o valoare culturală generală în textele autorilor români/străini. Are o atitudine indiferentă față de valori. 	<ul style="list-style-type: none"> Identifică, având nevoie de ajutor, un sens/două roluri ale cărții de-a lungul timpului. Identifică ghidat modele comportamentale în legende, raportându-se la valorile generale. Identifică ghidat o valoare culturală în textele autorilor români și străini și prezintă schematic o similaritate. Are o atitudine neclară față de valori.

Note 7-8

Funcțional – Nivel 3
întărire / extindere

- Investighează autonom problematica identității personale și naționale din una/două perspective.
- Identifică relativ ușor și autonom relațiile și dinamica dintre identitatea personală și cea națională, demonstrând o înțelegere limitată.
- Dobândește și utilizează cu sprijin cunoștințe privind diversitatea culturală și lingvistică.
- Identifică independent o experiență de viață dintr-o perspectivă originală și cu ajutor o experiență de lectură asemănătoare cu una din alte culturi, surprinzând una/două similarități/deosebiri.
- Are o atitudine pozitivă, de respect față de diversitatea culturală, față de propria identitate personală și națională, față de cultura și identitatea celuilalt, având uneori capacitatea de a accepta diversitatea.
- Identifică independent un sens/două roluri ale cărții de-a lungul timpului.
- Identifică independent un model comportamental în legende, raportându-se la valorile trecutului și ale prezentului.
- Identifică independent o valoare culturală în textele autorilor români și străini și prezintă o similaritate la nivelul elementelor de referință, a modurilor de viață, a reprezentărilor simbolice la care se raportează ființele umane, individual sau în grupuri.
- Are deseori o atitudine de respect față de valori.

Note 9-10

Integrat – Nivel 4
transferarea / aprofundare

- Investighează autonom problematica identității personale și naționale din perspective variate.
- Identifică ușor și autonom relațiile și dinamica dintre identitatea personală și cea națională demonstrând o înțelegere complexă a problematicii.
- Dobândește și utilizează independent cunoștințe privind diversitatea culturală și lingvistică.
- Identifică independent atât o experiență de viață dintr-o perspectivă originală, cât și o experiență de lectură asemănătoare cu una din alte culturi, surprinzând mai multe similarități/deosebiri.
- Are o atitudine pozitivă, de respect, față de diversitatea culturală, față de propria identitate personală și națională, față de cultura și identitatea celuilalt, având întotdeauna capacitatea de a accepta diversitatea.
- Identifică independent numeroase roluri ale cărții de-a lungul timpului
- Identifică independent mai multe modele comportamentale în legende, raportându-se la valorile trecutului și ale prezentului.
- Identifică independent valori culturale în textele autorilor români și străini și prezintă similarități la nivelul elementelor de referință, a modurilor de viață, a reprezentărilor simbolice la care se raportează ființele umane, individual sau în grupuri.
- Are întotdeauna o atitudine de respect față de valori.

ETAPELE PROCESULUI

Proiectul de realizare a standardelor curriculare (derulat de către profesori din comunitatea MERITO extinsă, sub umbrela Fundației Romanian Business Leaders) s-a desfășurat conform următoarei metodologii:

Etapa intuitivă – septembrie 2020-februarie 2021

1. Analiza documentelor din cadrul curriculumului (profilul absolventului, competențele-cheie, programe școlare etc.)
2. Documentare referitoare la metodologia de realizare a standardelor/descriptorilor
3. Analiza detaliată a standardelor realizate în cadrul curriculumului altor sisteme
4. Analiza descriptorilor în funcție de competențele din curriculum, realizând un fond inițial de lucru

Etapa calitativă – februarie 2021- aprilie 2022

1. Analiza abilităților elevilor pentru a verifica dacă metalimbajul din curriculum este transferat în actul predării și evaluării
2. Activitatea grupurilor de lucru:
 - a. repartizarea descriptorilor pe competențe și scrierea propriu-zisă;
 - b. trierea descriptorilor în funcție de complexitatea impusă de abilitățile cognitive și de dificultatea conținuturilor;
 - b. verificarea alături de specialiști a clarității exactității și pertinentei descriptorilor și a standardelor;
 - c. consultarea profesorilor/practicienilor în vederea verificării pragurilor de notare (profesori de gimnaziu din unități școlare din urban mare, urban mic, rural mare, rural mic).

Etapa cantitativă – mai – octombrie 2022

1. Realizarea de seminare on-line pentru informarea profesorilor din eșantionul reprezentativ asupra modului de lucru cu standardele și cu descriptorii
2. Realizarea procedurii de feedback prin chestionare către profesori, interviuri/anchete realizate cu profesorii
3. Realizarea de evaluări formative și sumative (în format digital) și prelucrarea datelor obținute prin revizuirea grilelor, a pragurilor
4. Analizarea contextelor în care pot fi utilizate standardele și a modului de realizare a baremelor

Etapa de interpretare – octombrie – martie 2023

1. Colectarea feedbackului și rescrierea descriptorilor
2. Dezbateri cu specialiști și practicieni
3. Publicarea standardelor în formă finală
4. Prezentarea în seminare online de informare a profesorilor
5. Crearea unui pachet cu evaluări (digitale) în sprijinul aplicării lor

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

1. ^{***}, *Dicționarul explicativ al limbii române*, București, Editura Univers Enciclopedic, 2012.
2. ^{***}, Ministerul Educației Naționale, *Documentul de politici curriculare „Repere pentru proiectarea și actualizarea curriculumului național”*, www.e-consultare.gov.ro/w/documentul-de-politici-curriculare-repere-pentru-proiectarea-si-actualizarea-curriculumului-national
3. ^{***} *Operational Guidelines for the Developers of Curriculum and Standards* (coord. Al.Crisan), Kuwait City, 2013, <http://ro.literaryframework.eu/>.
4. American Educational Research Association, American Psychological Association, National Council on Measurement in Education, *Standards for educational and psychological testing*, American Psychological Association, Washington DC, 1999.
5. Andronache, Daniel, *Proiectarea curriculară centrată pe competențe: perspective analitice și investigative*, Editura Universității din București, 2014.
6. Borzea, Popovici, Anca, *Integrarea curriculară și dezvoltarea capacităților cognitive*, Editura Polirom, Iași, 2017.
7. Ciobanu, Ștefania-Roxana, Rațiu, Bogdan, „Standardele în Curriculum de Limba și literatura română”, în *Journal of Romanian Literary Studies*, nr. 24/2021, pp. 662- 673.
8. Cucuș, Constantin, *Pedagogie*, ediția a III-a revăzută și adăugită, Editura Polirom, Iași, 2014.
9. Cizek, G. J., „Reconsidering standards and criteria”, în *Journal of Educational Measurement*, nr. 30(2)/1993, pp. 93–106.
10. Cizek, J. Gregory; Bunch, B. Michael, *Standard setting: A guide to establishing and evaluating performance standards for tests*, Sage Publications, USA, 2007.
11. Kane, M., „Validating the performance standards associated with passing scores”, în *Review of Educational Research*, 64(3)/1994, pp. 425–461.
12. Marhan, Ana Maria, *Psihologia utilizării noilor tehnologii*, Editura Institutul European, Iași, 2007.
13. Messick, S., „Standards-based score interpretation: establishing valid grounds for valid inferences”, în *Research Report Series*, 1994, pp. 291-305, disponibil la <https://doi.org/10.1002/j.2333-8504.1994.tb01630.x>
14. Pamfil, Alina, *Didactica literaturii. Reorientări*, Editura Art, București, 2016.
15. Potolea, Dan; Toma, Steliana; Borzea, Anca (coord.), *Coordonate ale unui nou cadru de referință al curriculumului național*, Centrul Național de Evaluare și Examinare, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2012.
16. Rațiu, Bogdan, *Dinamica lecturii. Teorii. Modele didactice. Reflecții*, Editura Școala Ardeleană/ Eikon, Cluj-Napoca, 2019.
17. Sâmișăian, Florentina, *O didactică a limbii și literaturii române*, Editura Art, București, 2014.
18. Singer, Florence Mihaela, Sâmișăian, Florentina, Halbrook, Jack, Crișan, Alexandru, „Developing a Competence-based Curriculum for the 21st Century: The Case of Kuwait”, în *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 128 (2014), pp. 475 – 481.
19. Stoica, Adrian (coord.), *Criterii de notare pentru clasa a VIII-a*, Editura Sigma, București, 2004.
20. Stoica, Adrian. *Evaluarea curentă și examenele*, București, 2001, p. 48, disponibil la <http://oldsite.edu.ro/index.php/articles/3909>.
21. Walberg J., Herbert, Haertel, D. Geneva, *The International Encyclopedia of Educational Evaluation*, Pergamon Press, Oxford-New York-Seoul-Tokyo, 1990.
22. Waters, Harriet Salatas, Schneider, Wolfgang (ed.), *Metacognition, Strategy Use, and Instruction*, The Guilford Press, 2010.

Cuprins

PREFAȚĂ	3
CUVÂNT-ÎNAINTE	4
ARGUMENT	5
STANDARDE – CONCEPTUALIZARE	6
ANALIZA DOCUMENTELOR DE POLITICĂ EDUCAȚIONALĂ CE VIZEAZĂ PROBLEMATICA STANDARDELOR DE PERFORMANȚĂ.....	9
ELABORAREA STANDARDELOR LA LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ. REPERE.....	12
STANDARDE ȘI DESCRIPTORI – Limba și literatura română, clasa a V-a	17
• COMPETENȚA 1.....	17
• COMPETENȚA 2.....	21
• COMPETENȚA 3.....	25
• COMPETENȚA 4.....	30
• COMPETENȚA 5.....	39
ETAPELE PROCESULUI	42
BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ	43

Valorizăm, în mod deosebit, coerența și unitatea modelului de analiză și explicitare a descriptorilor, o adevărată „carcasă” generativă, exemplară și euristică ca instrument, care este atentă atât la elementele comune ale disciplinelor dar și la cele specifice. Oricum, autorii au vizat - și au ajuns - la claritate și abordare sistemică, certitudine operațională, eficiență aplicativă, maleabilitate și corelare cu specificul unor domenii de conținut sau niveluri de performare școlară. Avem de a face cu o abordare printr-o realistă situație în context, dar și cu o demonstrare a faptului că autorii au nu doar conștiința necesității decelării unor conduite integrative la elevi (cunoștințe, atitudini, valori), ci și o înțelegere a modului în care standardele ar trebui să fie interconectate în cadrul curriculumului cu celelalte componente, pentru a putea realiza progresul elevilor, evaluarea formativă și sumativă în mod obiectiv și riguros, dar și pentru o concepție unitară asupra finalităților. E un exemplu de acuitate procedurală, de răspuns optim la niște nevoi pe care doar cei cu expertiza predării concrete o pot deține sau împărtăși.

Prof. univ. dr. Constantin Cucos

Standardele de evaluare prezentate se constituie ca un nou început, într-o nouă etapă în care construim, mai sistematic, cultura evaluării atât în rândul cadrelor didactice, cât și la nivelul societății. A funcționa în baza unor repere care să jaloneze parcursul și evoluția elevilor, a informa părinții cu privire la „conținutul” competenței copiilor lor, a construi relația de co-responsabilizare educațională în dezvoltarea elevilor, pe baza informațiilor oferite de standardele de evaluare sunt câteva avantaje certe pe care utilizarea acestui instrumentar evaluativ le aduce în relația școală – familie și școală – societate.

Lector univ. dr. Oana Moșoiu

978-606-8681-54-2

